

Kartoitus talonrakennuksen koulutusohjelman opiskelijoiden opiskelumotivaatiosta

Ari Riihinen

Opinnäytetyö
Toukokuu 2015

Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelma, YAMK
Tekniikan ja liikenteen ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) Riihinen, Ari	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 12.05.2015
	Sivumäärä 72	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Kartoitus talonrakennuksen koulutusohjelman opiskelijoiden opiskelumotivaatiosta		
Koulutusohjelma Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelma. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto		
Työn ohjaaja(t) Jouni Jurvelin ja Riitta Abioqa		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän ammattiopisto		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Motivaatioon vaikuttavat tekijät ovat monisyisiä ja motivaation merkitys opiskelussa on erityisen huomionarvoinen seikka. Tämän kehittämishankkeena tehdyn opiskelumotivaatioon liittyvän selvityksen kohderyhmänä ovat Jyväskylän ammattiopiston tekniikan ja liikenteen yksikön talonrakennuksen koulutusohjelman opiskelijat. Selvitys kohdentuu ammattiaineiden opetuksen toteutustapaan ja ympäristöihin. Opiskelijoiden ammattiaineiden oppiminen tapahtuu pääosin talonrakennusalan käytännön työtehtävien tekemiseen perustuen. Työtehtävät muodostuvat koululla asiakkaille tehtävistä puurakenteisista harjoituksista sekä koulun ulkopuolisilla työmaakohteilla urakointiperiaatteella tehtävistä asiakas- töistä, tyypillisesti omakotirakennuskohteista.</p> <p>Opiskelijoiden opiskelumotivaatiota koskevan selvityksen aineiston hankinta toteutettiin sähköisellä lomakkeella tehtynä monivalintakyselytutkimuksena. Opinnäytetyön tehtävänä oli antaa kuva Jyväskylän ammattiopiston talonrakennuksen opiskelijoiden opiskelumotivaatioon liittyvistä asioista nykymuotoisena toteutettavassa opetuksessa. Kyselyllä selvitettiin sen hetkistä opiskelun yleistä motivaatiotasoa, motivaatioon vaikuttavia tekijöitä ja niiden merkitystä sekä opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä opetuksesta ja oppimis ympäristöistä.</p> <p>Saatujen tutkimustuloksen mukaan opiskelijat olivat tyytyväisiä ammattiaineiden opetusmenetelmiin ja nykyiseen toimintamalliin. Myös opiskelijoiden motivaatiotaso oli hyvä. Suurimalla osalla opiskelijoista opiskelun aikainen motivaatio oli parantunut. Opiskelijat kokivat asiakkaille tehtävät käytännön työt mielekkääksi ja motivoivaksi oppimismuodoksi. Yksittäisiä kehittämiskohteita ja huomioitavia asioita kuitenkin löytyi. Saatuja tutkimustuloksia voidaan hyödyntää opiskelijoiden ohjauksessa sekä opetusmenetelmien kehittämisessä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) 1 Rakennusalan perustutkinto, opiskelumotivaatio, kyselytutkimus.		
Muut tiedot		

Author(s) Riihinen, Ari	Type of publication Master's thesis	Date 12.05.2015
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 72	Permission for web publication: x
Title of publication Mapping the Study Motivation of the Study Programme in Construction students		
Degree programme Professional Master Degree Programme in Technological Competence Management		
Tutor(s) Jurvelin, Jouni and Abioqa, Riitta		
Assigned by Jyväskylä Vocational Institute		
<p>Abstract</p> <p>Motivation factors are various and the importance of motivation for learning is especially noteworthy. This development project on the study motivation of the report is targeted at Jyväskylä Vocational Institute of technology and transport unit in Study Programme in Construction students. This report is directed to teaching of vocational subjects and environments of learning. Students in vocational subjects learning takes place mainly through the construction of the house practical tasks. Students make their customers wooden school assignments and outside the school to which contractors are typically customers tasks single-family houses.</p> <p>The acquisition of material for students learning motivation survey was made of multiple-choice questionnaire in electronic form. Purpose of this study is to report on Jyväskylä Vocational Institute in building students' learning motivation in the current teaching. The survey provides information on the current level of student motivation, motivation aspects and their significance, as well as students' experiences of and views on teaching and learning environments.</p> <p>From the research results, the students were satisfied with vocational subjects teaching methods and the current operating model. Also, students' level of motivation was good. The majority of students studying fashioned motivation had improved. The students felt that customers practical work tasks meaningful and motivating form of learning. The some development areas and issues to be considered, however, was found. The research results served in student counseling as well as the development of teaching methods.</p>		
Keywords/tags (subjects) Vocational Qualification in Construction, motivation to study, survey		
Miscellaneous		

Sisältö

1 Johdanto	4
2 Talonrakentajan koulutus	6
2.1 Ammatillinen koulutusjärjestelmä	6
2.2 Ammatillinen perustutkinto	7
2.3 Rakennusalan perustutkinnon talonrakennuksen koulutusohjelman tavoitteet	8
2.4 Talonrakennuksen koulutusohjelman toteutus Jyväskylän ammattiopistossa	9
3 Motivaatioon liittyviä käsityksiä, ilmiöitä ja teorioita	13
3.1 Motivaatiokäsite	13
3.2 Motivaatio evoluutiopsykologian näkökulmasta.....	14
3.3 Sisäinen motivaatio	14
3.4 Ulkoinen motivaatio.....	15
3.5 Oppimismotivaatio.....	16
3.5.1 Motivaatioprosessi	18
3.5.2 Flow	23
4 Tutkimuksen toteutus	25
4.1 Tutkimusmenetelmän valinta ja sen taustaa	25
4.2 Kyselylomakkeen laadinta.....	26
4.3 Tutkimuksen toteutus	27
5 Tutkimuksen tulokset.....	29
5.1 Koulutukseen hakeutuminen ja sen hyöty.....	29
5.2 Opiskelijoiden kokemukset fyysisestä toimintaympäristöstä	31
5.3 Sosiaalisen ilmapiirin merkitys	34
5.4 Opetuksen menetelmien ja järjestelyjen merkitys	36
5.5 Opiskelijoiden ohjaamiseen ja kohteluun liittyvät kokemukset	40
5.6 Opiskelijoiden kokemukset arvioinnista.....	43
5.7 Opiskelun yleismotivaatio.....	44
6 Yhteenveto, pohdinta ja johtopäätökset.....	49
6.1 Yhteenveto tutkimuksen eri osa-alueista.....	49
6.1.1 Koulutukseen hakeutuminen ja sen hyöty.....	49
6.1.2 Opiskelijoiden kokemukset fyysisestä toimintaympäristöstä	50

	2
6.1.3 Sosiaalisen ilmapiirin merkitys	51
6.1.4 Opetuksen menetelmien ja järjestelyjen merkitys	52
6.1.5 Opiskelijoiden ohjaamiseen ja kohteluun liittyvät kokemukset	53
6.1.6 Opiskelijoiden kokemukset arvioinnista	55
6.1.7 Opiskelumotivaatio ja siihen vaikuttaneet tekijät	55
6.2 Vertailu maarakennuskoneen kuljettajien kyselyn vastauksiin	56
6.3 Loppupohdinta	58
Lähteet	61
Liitteet	62
Liite 1. Opiskelijakyselyssä käytetty lomake.	62

Kuviot

KUVIO 1. Vastanneiden esittämä tärkein syy rakennusalan opintojen aloittamiseen.	30
KUVIO 2. Rakennusalan työtehtävien tunteminen ennen opintojen aloittamista 30	
KUVIO 3. Vastaajien kokemus opintojen hyödystä tulevalle työuralle.	31
KUVIO 4. Opiskelijoiden mielipide siisteyden ja järjestyksen toteutumisesta.	32
KUVIO 5. Opiskelijoiden mielipide työturvallisuuden toteutumisesta.....	32
KUVIO 6. Opiskelijoiden mielipide työskentelyrauhan toteutumisesta.....	33
KUVIO 7. Opiskelijoiden kokemus oppilaitoksen koneista, laitteista ja kalustosta.	34
KUVIO 8. Kavereiden merkitys opiskelumotivaatiossa.	35
KUVIO 9. Ryhmän hengen ja ilmapiirin merkitys opiskelussa.	35
KUVIO 10. Opiskelijoiden kokemus opetusmenetelmistä.....	36
KUVIO 11. Näyttöjen tekemisen kokeminen opinnoissa.	37
KUVIO 12. Asiakkaan merkitys opiskelijalle työskentelyssä.....	37
KUVIO 13. Itsenäisen tiedonhankinnan merkitys.	38

KUVIO 14. Opiskelijan vastuun määrän kokeminen.	38
KUVIO 15. Opiskelijoiden kokemus työtehtävien vaativuudesta.	39
KUVIO 16. Opiskelijoiden työskentelyn monipuolisuuden ja kiinnostuvuuden kokemisen yleisyys.	39
KUVIO 17. Opiskelijoiden onnistumisen kokemusten yleisyys työskentelyssä.	
40	
KUVIO 18. Opiskelijoiden kokemukset saamastaan henkilökohtaisen ohjauksen määrästä.	41
KUVIO 19. Opiskelijoiden kokemus saamastaan kannustuksen määrästä. ...	41
KUVIO 20. Opiskelijoiden kokemus saadun asiallisen ja kehittävän palautteen yleisyydestä.	42
KUVIO 21. Opiskelijoiden kokemus tasapuolisen kohtelun toteutumisesta. ...	42
KUVIO 22. Opiskelijoiden osaamisensa vertailu muiden suoritukseen.	43
KUVIO 23. Opiskelijoiden näkemys numeroilla tapahtuvan arvioinnin määrästä.	44
KUVIO 24. Opiskelijoiden näkemys numeroilla tapahtuvan arvioinnin merkityksestä.	44
KUVIO 25. Opiskelijoiden tuntemus tämän hetkisestä opiskelumotivaatiosta.	
45	
KUVIO 26. Opiskelijoiden motivaation muutos opiskelujen aikana.	46

Taulukot

TAULUKKO 1. Talonrakennuksen koulutusohjelman opinnot	12
---	----

1 Johdanto

Kiinnostukseni motivaatioon kehityshankkeeni aihealueena heräsi jo YAMK -opintojen alkuvaiheessa. Työtehtävissäni toimin Jyväskylän ammattiopistossa nuorten talonrakentajien ammattiaineiden opettajana, joten kytkös työelämäni kehittämishaasteeksi oli selkeä ja merkityksellinen. Vaihtoehtona opiskelijoiden motivaation tarkastelulle oli opetushenkilöstöön liittyvä motivaatiotekijöiden tarkastelu. Tämä ei kuitenkaan tuntunut välttämättä henkilökohtaisesti motivoivalta, koska koen kokemukseni myötä vaikuttamisen mahdollisuudet niihin rajallisemmiksi. Niinpä opiskelijoiden motivaatioon perehtyminen tuntui merkityksellisemmältä monestakin eri syystä.

Motivaatiolla on keskeinen merkitys opiskelussa; opiskelun etenemisessä sekä siinä menestymisessä. Huomaamme, että motivaatiotasomme vaihtelee usein eri asioiden ja syiden summana. Se on tuttua kaikille. Syyt joko tiedostamme tai emme. Motivaatio on ainakin osin itseään ruokkiva, kun se alulle saadaan.

Opettajan rooli oppimisen ohjaajana on merkittävä. Opettajan keskeisiä tehtäviä on motivoivien tekijöiden löytäminen ja hyödyntäminen opetuksessa. Motivoitunut opiskelija motivoi myös opettajaa ja auttaa jaksamaan tehtävässään. Lisähaasteita opettajuuteen ja motivointiin tuovat mm. syrjäytymisvaarassa olevat, oppimishäiriöistä kärsivät sekä opiskelija-aineksen muuttuminen selvemmin valmiuksiltaan kahtiajakautuneeksi.

Aikaisempiin opintoihini liittyvät opinnäytetyöt ovat olleet erityyppisiä kuin tämä motivaatioon liittyvä kyselytutkimus. Tämän kaltaisesta kyselyyn perustuvasta tutkimuksesta minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta, joten tämä kehittämisshanke antoi minulle myös siinä mielessä uudenlaista osaamista. Kehittämisshankeraportin ensimmäisessä osiossa tarkastellaan talonrakennuksen koulutusohjelman sijoittumista koulutusjärjestelmään, sen tavoitteita ja toteutusta Jyväskylän ammattiopistossa. Toisessa osiossa perehdytään motivaation keskeisiin käsitteisiin ja teorioihin. Kolmas osio koostuu tutkimuksen toteutuksesta, sen tuloksista ja niistä tehdyistä johtopäätöksistä

Motivaatioselvitys tehtiin Jyväskylän ammattiopiston talonrakennuksen koulutusohjelman opiskelijoille. Kehityshankkeen tavoitteena oli tehdä havaintoja eri tekijöiden vaikutuksesta opiskelijan motivaatioon ja löytää tekijöitä, jotka lisäävät ja ylläpitävät opiskelumotivaatiota. Toisaalta tavoitteena oli löytää myös tekijöitä, jotka vähentävät motivaatiota. Tarkoitus oli myös kartoittaa opiskelijoiden henkilökohtaisia motivaatioon liittyviä kokemuksia, näkemyksiä ja tunteuksia nykyisen opetuksen toimintamallin pohjalta siitä ”missä mennään” tällä hetkellä eli mikä on opiskelijoiden tämän hetkinen motivaatiotaso. Opiskelijaa motivoivat tekijät sitouttavat työskentelyyn sekä auttavat myös kehittämään oppimisessa. Saatuja tuloksia voidaan mahdollisesti huomioida opiskelijan päivittäisessä ohjauksessa ja nykyisen toimintamallin kehittämisessä.

Tutkimus kohdennettiin oppilaitoksen työsaleissa sekä oppilaitoksen ulkopuolisilla koulun omilla työmailla tapahtuviin ammatillisiin opintoihin ja oppimistilanteisiin. Kehittämishankkeessa ei tarkasteltu oppimistilanteita työssäoppimisessa tai koulun ulkopuolisten asioiden, kuten esimerkiksi elämäntilanteen tai harrastusten vaikutuksia motivaatioon. Uskon, että saatuja tuloksia voidaan hyödyntää täysipainoisesti myös työssäoppimisen ohjauksessa. Lisääntyneen motivaatiotason myötä parantuneiden oppimistulosten lisäksi olisi myös mahdollista parantaa osaston taloudellista tulosta asiakastyötulojen osalta.

Jarno Ruhala teki samaan aikaan samasta aiheesta omien opintojensa kehityshankkeena kyselytutkimuksen Jyväskylän aikuisopiston maarakennuskonekuljetuksen koulutusohjelman opiskelijoille. Molemmat koulutusohjelmat, sekä talonrakennuksen, että maarakennuskoneenkuljetuksen koulutusohjelmat ovat rakennusalan perustutkinnon koulutusohjelmia. Tarkoitus oli kokoon-tua pohtimaan yhdessä alojemme motivaatioon ja opetukseen liittyviä seikkoja sekä kyselyn sisältöä ja toteutusta. Yhteenvedossa oli tarkoitus vertailla saatuja tuloksia.

2 Talonrakentajan koulutus

2.1 Ammatillinen koulutusjärjestelmä

Suomen koulutusjärjestelmä muodostuu kolmesta koulutusasteesta, jotka ovat alimmasta ylimpään

- yhdeksänvuotinen yleissivistävä perusopetus
- peruskoulun jälkeinen toisen asteen ammatillinen ja lukiokoulutus
- ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa annettava korkea-asteen koulutus.

Yleensä vain alemman asteen opinnot suorittanut voi hakeutua ylemmän asteen koulutukseen. Ammatillisen koulutuksen sijoittuessa koulutusasteena lukiokoulutuksen rinnalle, antaa se täyden jatko-opintokelpoisuuden ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 4 §:n mukaisesti. (www.oph.fi)

Yleisenä tavoitteena ammatillisella koulutuksella on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeista, edistää työllisyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista (Laki ammatillisesta koulutuksesta 2 §). Ammatillisessa koulutuksessa tulee huomioida erityisesti työelämän tarpeet ja tehdä yhteistyötä elinkeino- ja muun työelämän kanssa koulutusta järjestettäessä. (www.finlex.fi; www.minedu.fi; www.oph.fi)

Ammatillinen koulutus tutkintoon johtavana koulutuksena muodostuu peruskoulutuksena *ammatillista perustutkinnoista* sekä lisä- ja täydennyskoulutuksena suoritettavista *ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista*. Lain mukaisesti ammatillista koulutusta voidaan järjestää lähi-, etä- ja monimuoto-opetuksena, oppisopimuskoulutuksena tai muutoin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot suoritetaan aikuiskoulutuksessa aina näyttötutkintoina. (www.finlex.fi; www.minedu.fi; www.oph.fi)

2.2 Ammatillinen perustutkinto

Ammatillinen peruskoulutus on ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta. Ammatillisen perustutkinnon voi suorittaa ammatillisissa oppilaitoksissa, oppisopimuskoulutuksena tai näyttötutkintona. Tavoitteena ammatillisella peruskoulutuksella on antaa opiskelijoille ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen. Lisäksi koulutuksella on tavoitteena myös tukea opiskelijoiden kehitystä hyviksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista (Laki ammatillisesta koulutuksesta 5 §). Koulutusjärjestelmä mahdollistaa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon suorittamisen samanaikaisesti. (www.finlex.fi; www.minedu.fi)

Ammatillinen perustutkinto on laajuudeltaan 120 ov (ov = opintoviikkoa), joista suurin osa eli 90 ov ovat ammatillisia tutkinnon osia, 20 ov ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (yhteisiä opintoja) ja 10 ov vapaasti valittavia opintoja. Ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyy yrityksissä tapahtuvaa työssäoppimista vähintään 20 ov. Työssäoppiminen on ohjattua ja tavoitteellista opiskelua jonka aikana on tavoitteena oppia osa tutkintoon kuuluvasta käytännön ammattitaidosta. Kukin ammatillinen tutkinnon osa sisältää ammattiosaamisen näytön, jossa opiskelija osoittaa käytännön työtehtävissä miten hyvin on saavuttanut tutkinnon edellyttämät ammattitaitovaatimukset eli työelämän vaatiman ammattitaidon. Ammatillisia perustutkintoja on kaikkiaan 52 ja niissä koulutusohjelmia yhteensä 121. Ammatillisen perustutkinnon opintojen sisällöt antavat laajat perusvalmiudet alan työtehtäviin sekä erikoistuneempaa osaamista joillakin osa-alueilla. (www.minedu.fi)

2.3 Rakennusalan perustutkinnon talonrakennuksen koulutusohjelman tavoitteet

Rakennusalan perustutkinto 2009, ammatillisen perustutkinnon perusteet on opetushallituksen antama määräys, jolla ohjataan koulutuksen järjestäjiä. Rakennusalan perustutkinto sisältää neljä koulutusohjelmaa: **Talonrakennuksen, maarakennuksen, maarakennuskoneenkuljetuksen ja kivialan** koulutusohjelmat.

Rakennusalan perustutkinnon tavoitteiden mukaisesti tutkinnon suorittanut:

- *on monipuolisen ammattitaidon omaava ja hän kehittää sitä jatkuvasti*
- *on luotettava, laatu tietoinen, oma-aloitteinen sekä asiakaspalvelu- ja yhteistyöhenkinen*
- *osaa soveltaa oppimiaan taitoja ja tietoja vaihtelevissa työelämän tilanteissa*
- *näkee työnsä osana suurempia tehtäväkokonaisuuksia ja pystyy huomioimaan lähialojen ammattilaisten tehtävät omassa työssään*
- *tekee työnsä alan laatuvaatimusten mukaisesti sekä käsittelee materiaaleja huolellisesti ja taloudellisesti*
- *osaa suunnitella työnsä piirustuksien avulla, tehdä materiaali- ja työmenekkilaskelmia sekä esitellä ja arvioida omaa työtään*
- *osaa lukea sekä talonrakentamiseen että maarakentamiseen liittyviä piirustuksia*
- *omaa mittaustöissä ja rakennustyömaan laskentatehtävissä tarvittavat matemaattiset valmiudet*
- *osaa rakennusfysiikan perusteet*
- *toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti sekä ilmaisee näkökantoja selkeästi ja luottamusta herättäen*
- *ottaa erityisen tarkkaan huomioon työn turvallisuuden sekä työkyvyn edistämisen*
- *on ympäristötietoinen*
- *osaa käyttää tietotekniikkaa*
- *osaa kansainvälisyyteen liittyviä taitoja.*

Lisäksi talonrakennuksen koulutusohjelman suorittanut:

- *osaa tehdä talonrakennustyömaan perustusvaiheen töitä*
- *osaa tehdä ulko- ja väliseinätyöt sekä vesikaton runkotyöt eristystöineen suunnitelmien ja asiakirjojen mukaan*
- *osaa käyttää rakennustyömaan perustyövälineitä, oikeita työtapoja ja materiaaleja.*

Lisäksi talonrakennuksen koulutusohjelmassa voi erikoistua:

- *kirvesmiestöihin*
- *muuraukseen*
- *betonointiin*
- *teräsrakentamiseen*
- *korjausrakentamiseen*
- *kivirakentamiseen*
- *hirsirakentamiseen*
- *mittaustöihin*
- *rakennusalan moniosaajaksi.*

(Opetushallitus 2009, 10-11).

2.4 Talonrakennuksen koulutusohjelman toteutus Jyväskylän ammattiopistossa

Jyväskylän ammattiopisto kuuluu Jyväskylän koulutuskuntayhtymän oppilaitoksiin. Muita oppilaitoksia ovat Jyväskylän aikuisopisto, Jämsän ammattiopisto, Jyväskylän oppisopimuskeskus, Jyväskylän lukiokoulutus ja Jyväskylän liikenneopettajaopisto. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän omistajina on kaksitoista Keski-Suomalaista kuntaa. Opetusta annetaan kaikkiaan kuuden kunnan alueella: Jyväskylä, Jämsä, Petäjävesi, Keuruu, Laukaa ja Viitasaari. Opiskelijoita ammatillisessa koulutuksessa on n. 18 000, lukiokoulutuksessa n. 2 900. Kaikkiaan jonkin asteista koulutusta saavia on yhteensä n. 22 500. Henkilökuntaa on kaikkiaan n. 1 200. (<https://www.jao.fi/fi/Jyvaskylan-koulutuskuntayhtyma/Tietoa-meista/Esitysmateriaalit>)

Jyväskylän ammattiopisto on nuorten ammatillista opetusta antava oppilaitos. Tutkintoon johtavaa koulutusta on kolmessa eri yksikössä. Keskenään samansuuruiset yksiköt ovat Tekniikka ja liikenne, Kauppa ja palvelut, Hyvinvointi ja kulttuuri, kussakin n. 1 500 opiskelijaa. Nuorilla on mahdollisuus valita opintonsa 22 eri perustutkinnosta ja niistä 34 eri ammattinimikkeestä. Henkilöstöä on kaikkiaan n. 500.

Tekniikan ja liikenteen koulutusalat sijaitsevat pääosin Viitaniemen kampuksella. Opetusta annetaan kaikkiaan 11 koulutusosalalla. Henkilöstöä on yhteensä 117, joista opetustehtävissä on 87. Tekniikan ja liikenteen alan vuosibudjetti on n. 11 miljoonaa euroa ja vuosittaiset investoinnit 200 000 – 400 000 euroa. Yksikön visio on työelämälähtöisen opetuksen kehittäminen.

Talonrakennuksen koulutusta annetaan Tekniikan ja liikenteen yksikössä Viitaniemessä sijaitsevalla rakennusosalalla. Talonrakennusalan lisäksi rakennusala kattaa pintakäsittely- ja puualan, opiskelijoita on yhteensä kaikkiaan tällä hetkellä 327 ja henkilökuntaa koulutuspäällikkö ja 19 opettajaa. Talonrakentajien opetustilat koostuvat kahdesta n. 400 m² suuruisesta hallista. Toinen hallista on varustettu puurakenteisten tuotteiden valmistukseen ja toinen monitoimihallina kiviainestöiden harjoitteluun. Lisäksi käytössä on kaksi teorialuokkaa ja kirjastotyyppinen pientila. Talonrakennuksen opiskelijoita on lähtökohteisesti vuosittain kolme aloittavaa 20 opiskelijan ryhmää ja kolmevuotisena koulutuksena yhteensä 9 luokkaa eli n. 180 opiskelijapaikkaa. Opiskelijoita on tällä hetkellä 165. Talonrakennuksen ammattiaineita opettaa kaikkiaan 10 opettajaa.

Opiskelijoiden lukuvuosi koostuu kuudesta 6 – 7 viikon pituisesta jaksosta. Ensimmäisenä vuonna opiskelijat ovat yhden jakson yhteisissä aineissa ja viisi jaksoa ammatillisissa opinnoissa. Toisena ja kolmantena vuonna opiskelijat ovat yhden jakson yhteisissä aineissa, kolme jaksoa ammatillisissa opinnoissa ja kaksi jaksoa työssäoppimassa yrityksissä.

Talonrakennuslinjan opiskelijoiden ammatillisten aineiden oppiminen tapahtuu lähes kokonaan asiakastöinä tehtävien projektien kautta. Saatujen kokemusten perusteella se on toimintamallina koettu oikean suuntaiseksi ja motivoivaksi sekä opiskelijoiden että opettajien keskuudessa. Asiakastöitä tehdään heti ensimmäisestä luokasta alkaen. Opiskelijat työskentelevät yksin tai ryhmänä työtehtävän laajuudesta riippuen opettajan ”työjohdon” alaisuudessa. Ensimmäisen vuoden opiskelijat työskentelevät pääosin koulun tiloissa tehden tilattuja asiakastöitä, tyypillisesti siirrettäviä piharakennuksia ja -rakennelmia. Toisen ja kolmannen vuoden opiskelijat työskentelevät oppilaitoksen työmailla asiakastöissä tyypillisesti omakotirakennuskohteissa yhteensä n. 50 opinto-

viikkoa ja työssäoppimassa yrityksissä minimissään 20 opintoviikkoa. Lähes kaikki ammattiaineiden opetus ja työskentely liittyy asiakkaille tehtävään urakointiin. Opetus vastaa siten monelta osin normaalia rakentamisen työelämää. Asiakastöitä urakoimalla käytännön harjoitteiden materiaalikulut jäävät oppilaitoksessa minimiin.

Talonrakentajien ensimmäisen vuoden ammatilliset opinnot sisältävät kaikille pakollisina opintoina perustustyöt 15 ov ja runkotöitä 15 ov. Toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden opinnot sisältävät runkotöitä kaikille pakollisina 20 ov sekä ammatillisia valinnaisia opintoja yhteensä 40 ov. Ammatilliset valinnaiset opinnot toteutuvat yksilöllisesti opiskelijan valintojen, koulun työmaiden ja työssäoppimispaikkojen tarjoamien mahdollisuuksien mukaan. Erilaisista asiakastöiden ja työssäoppimispaikkojen työtehtävistä johtuen joudutaan opintoja henkilökohtaistamaan. Opiskelijat suorittavat eri aikaisesti eri tutkinnonosia ja tutkinnot muodostuvat oppiaineiltaan eli tutkinnon osiltaan erilaisiksi. Opetuksessa käytetään hyväksi monentyyppisiä oppimismenetelmiä tilanteen mukaan kuten tekemällä, kokemuksellinen oppiminen, projektioppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen sekä yhteistoiminnallinen oppiminen. Oppimisessa tavoitellaan opiskelijoiden kehittymistä ja harjaantumista yrittäjämäiseksi, itsenäisen tiedonhankinnan ja työskentelyn periaatteet hallitsevaksi aloittelevaksi käsityöammattilaiseksi.

Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa kaksois- tai kolmoistutkinto. Kaksoistutkinnossa opiskelija suorittaa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon samanaikaisesti. Tällöin opiskelija suorittaa ammatilliseen perustutkintoon kuuluvat yhteiset ja valinnaiset opinnot lukio-opintoina. Kolmoistutkinnossa opiskelija suorittaa lukion oppimäärän, ylioppilastutkinnon sekä ammatillisen perustutkinnon opiskeluajan ollessa noin neljä vuotta. Oppilaitos on tarjonnut yksittäisille opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa ammatillisia opintojaan 2-6 viikkoa ulkomailla opiskelijavaihdossa. Tarjottuja kumppanuuspaikkoja on ollut Virossa, Ruotsissa, Tanskassa, Puolassa, Hollannissa ja Espanjassa.

Taulukossa 1. on esitetty Jyväskylän ammattiopistossa toteutettavat talonrakennuksen koulutusohjelman kaikki opinnot. Ammatillisiin opintoihin sisältyy

yrityksissä tapahtuvaa työssäoppimista vähintään 20 ov ja ne voivat olla pakollisia sekä valinnaisia opintoja. Tutkinnon osiin sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 ov.

TAULUKKO 1. Talonrakennuksen koulutusohjelman opinnot

Ammatilliset opinnot, 90 ov	
Pakolliset tutkinnon osat, 50 ov	Valinnaiset tutkinnon osat, joista valitaan yhteensä 40 ov
<i>Perustustyö 15 ov</i> <i>Runkotyöt 35 ov</i>	<i>Sisävalmistusvaiheen työt, 10 ov</i> <i>Ulkoeristys- ja kattotyöt, 10 ov</i> <i>Muuraus, 10 ov</i> <i>Laatoitus, 10 ov</i> <i>Raudointi ja betonointi, 10 ov</i> <i>Korjausrakentaminen, 10 ov</i> <i>Rakentamispalvelut, 10 ov</i> <i>Tutkinnon osa muusta ammatillisesta perustutkinnosta, 10 ov</i> <i>Paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat, 10 ov</i> <i>Alan työtehtävissä toimiminen ulkomailla, 10 ov</i> <i>Yrittäjyys, 10 ov</i> <i>Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 2 ov</i> <i>Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat 0-10 ov</i> <i>Lukio-opinnot 10 ov</i>
Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat, 20 ov	
Pakolliset tutkinnon osat, 16 ov (yhteiset opinnot)	Valinnaiset tutkinnon osat, 4 ov (jotka voidaan valita pakollisista tutkinnon osista)
<i>Äidinkieli, 4 ov</i> <i>Toinen kotimainen kieli, 1 ov</i> <i>Vieras kieli, 2 ov</i> <i>Matematiikka, 3 ov</i> <i>Fysiikka ja kemia, 2 ov</i> <i>Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tieto, 1 ov</i> <i>Liikunta, 1 ov</i> <i>Terveystieto, 1 ov</i> <i>Taide ja kulttuuri, 1 ov</i>	<i>Ympäristötieto, 0-4 ov</i> <i>Tieto- ja viestintätekniikka, 0-4 ov</i> <i>Etiikka, 0-4 ov</i> <i>Kulttuurien tuntemus, 0-4 ov</i> <i>Psykologia, 0-4 ov</i> <i>Yritystoiminta, 0-4 ov</i>
Vapaasti valittavat tutkinnon osat, 10 ov	
<i>Voivat olla oppilaitosten tarjoamia opintoja, työkokemusta tai ohjattuja harrastuksia, jotka tukevat koulutuksen yleisiä ja ammatillisia tavoitteita sekä opiskelijan persoonallisuuden kasvua.</i>	

3 Motivaatioon liittyviä käsityksiä, ilmiöitä ja teorioita

3.1 Motivaatiokäsite

Motivaatio ja sen kantasana **motiivi** ovat johdettu latinankielisestä sanasta *movere*, joka tarkoittaa liikkumista. Motivaatio ja motiivi sanojen yhteydessä on viitattu usein käsitteisiin kuten *tarpeet*, *halut*, *vietit*, *sisäiset yllykkeet* sekä *palkkiot* ja *rangaistukset*. (Ruohotie 1998, 36.)

Ihmisen voidaan sanoa olevan motivoitunut silloin, kun hänellä on jokin *intentiontio* eli hänen toiminnallaan on jokin tavoite tai päämäärä (Byman 2002, 26). Motiivi on vaikutin, joka saa aikaan ja ylläpitää yksilön muutoksille altista henkistä tilaa, jota kutsutaan motivaatioksi. Vaikuttava motiivi voi esiintyä tiedostettuna tai tiedostamattomana, se voi olla ulkoisista sekä sisäsyntyisistä ärsykyksistä johtuvaa, biologista tai sosiaalisista tekijöistä johtuvaa. (Peltonen, Ruohotie 1987, 19 – 20.)

Motivaatiopsykologia pyrkii selittämään miksi ihmiset toimivat tai ajattelevat juuri tietyllä eivätkä jollakin toisella vaihtoehtoisella tavalla. Eli motivaatio ohjaa tekemään päätöksiä vaihtoehtojen suhteen. Motivaatioselitys vaatii vaihtoehtoja joista valita. (Salmela-Aro & Nurmi 2005, 10.)

Motivaatio-käsitettä kuvataan useissa määritelmissä vektorisuureena, joka rakentuu *vireys-* ja *suunta-*komponenteista. Vireys kuvaa yksilön energiavoimaa eli millä voimakkuudella, aktiivisuudella ja ahkeruudella hän käyttäytyy. Suunta viittaa toiminnan päämääräsuuntautuneisuuteen eli kohti yksilön tietyn mielenkiinnon suuntaamaan päämääräänsä. Kolmantena asiana samassa yhteydessä puhutaan myös systeemiorientoitumisesta, jolla tarkoitetaan yksilössä ja ympäristössä olevia voimia/tekijöitä. Palauteprosessin kautta ne joko vahvistavat hänen tarpeensa intensiteettiä eli vireyden voimaa ja sen suuntaa

tai saavat hänet luopumaan toimintansa suunnasta ja suuntaamaansa ponnistelunsa jonnekin toisaalle. (Ruohotie 1998, 37.)

3.2 Motivaatio evoluutiopsykologian näkökulmasta

Evoluutioteoriaan pohjautuen kaikkien ihmisten yhteiset lajiominaisuudet sekä keskeiset psyykkiset mekanismit ja motivaatio ovat kehittyneet siksi, että ne lisäävät yksilöiden sopivuutta ympäristöönsä ja siten myös varmistavat geeniperimän jatkumisen seuraavissa sukupolvissa. Evoluutioteoria selittää osaltaan kaikki olemassaoloa ylläpitävät motiivit, kuten fysiologiaan tai sosiaalisuuteen liittyvät motiivit. Muina motivaatioon evoluutiopsykologian pohjalta liittyvinä toimintoina mainitaan liittoutuminen muiden, erityisesti sosiaalisessa hierarkiassa ylempien kanssa, vastavuoroiset ystävyyssuhteet, strategiset liittoumat konfliktitilanteissa sekä kognitiivisina perustarpeina ilmenevät tekijät kuten uteliaisuus, leikki, mallioppiminen ja erilaiset puolustusmekanismit. Monilla *negatiivisilla motiiveilla* katsotaan olevan myöskin evoluutiotausta kuten pimeään pelko, vaaralliset eläimet, tietyt maut. (Salmela-Aro & Nurmi. 2005, 18 – 19.)

3.3 Sisäinen motivaatio

Sisäiselle motivaatiolle tunnusomaista on se, että jo pelkästään tekeminen ja suoriutuminen itsessään esim. työstä tai opiskelusta palkitsee ja tuottaa mielihyvää yksilölle eli motivaatio on sisäisesti välittynyt ja käyttäytymisen syyt lähtevät henkilöstä itsestään ilman ulkopuolelta tulevaa kontrollia tai palkkiota. Toiminnan katsotaan olevan tällöin sisäisesti kannustavaa ja palkitsevaa, eräänlainen itsensä palkitsemisen muoto. Näiden sisäisten palkkioiden vaikutukset motivaatioon katsotaan yleisesti olevan pitkäkestoisia sekä tehokkaita. Siksi ne voivat tulla jopa pysyviksi motivaation lähteiksi. (Peltonen, Ruohotie 1987, 25 – 26.)

Sisäisestä motivaatiosta esimerkkinä voidaan tutkijoiden mukaan pitää mm. uteliaisuutta, mielenkiintoa ja elämysten etsintää. Utelaisuus ohjaa yksilön tiedon etsintään tavoitteenaan löytää epävarmuustilaa poistavaa tai lieventävää informaatiota. Persoonallisuuden piirteenä elämysten etsiminen ilmenee tarpeena uusiin ja vaihteleviin, monimutkaisiin ja intensiivisiin elämyksiin joiden vuoksi ollaan valmiita ottamaan myös riskejä. Sisäisesti motivoitunut yksilö ryhtyy omasta vapaasta tahdostaan ja halustaan toimintaan, joka kiinnostaa häntä mielihyvää tuottaen, ilman mitään ulkoisia palkintoja tai pakotteita. (Byman 2002, 28.)

Bymanin (2002, 29) mukaan eräät tutkijat ovat jaotelleet sisäisen motivaation kolmeen tyyppiin; *motivaatioon tietää*, *motivaatioon saattaa asiat loppuun* ja *motivaatioon kokea elämyksiä*. Sisäisellä motivaatiolla ”tietää” viitataan riemuun jota yksilö kokee uusien asioiden parissa. Sisäisellä motivaatiolla ”saattaa asiat loppuun” viitataan tyydytyksen tunteeseen jota koetaan asioiden loppuun saattamisesta tai uuden luomisesta. Sisäisellä motivaatiolla ”kokea elämyksiä” viitataan pyrkimykseen kokea stimuloivia elämyksiä, kuten esim. esteettiset kokemukset, huvi ja jännitys.

Ruhotien (1998, 38) mukaan eri tutkijat esittävät sisäisille palkkioille tunnusomaisina piirteinä niiden liittyvän työn antamaan sisältöön kuten riittävään monipuolisuuteen, vaihtelevuuteen, haasteellisuuteen, mielekkyyteen, itsenäisyyteen ja onnistumisen kokemuksiin. Sisäiset palkkiot ovat yksilön itsensä välittämiä ja tyydyttävät ns. ylimmän asteen tarpeita kuten pätemisen tarve sekä itsensä toteuttamisen ja kehittämisen tarve. Sisäiset palkkiot ovat motivaation kannalta subjektiivisia kokemuksia ja ne esiintyvät tunteiden muodossa kuten tyytyväisyys tai työn ilo.

3.4 Ulkoinen motivaatio

Ulkoisesti motivoitunut toiminta on selvästi tavoitteellista toimintaa. Sillä on selvästi erottuvana tavoiteltava seuraamus kuten palkkio jossain muodossa tai tietyn seuraamuksen välttäminen kuten esim. rangaistus. (Byman 2002, 32.)

Ulkoinen motivaatio on riippuvainen ulkoa ympäristöstä tulevista ärsykkeistä ja palkkioista, ei henkilöstä itsestään lähtevistä tekijöistä. Palkkion voi välittää esim. organisaatio tai sen edustaja ja ne esiintyvät esineellisessä tai tapahtumien muodossa kuten esim. raha tai kannustava tilanne. Ulkoiseen motivaatioon liittyvät palkkiot ovat yleensä vaikutukseltaan lyhytaikaisia ja tarvetta niiden uudelleensaamiseksi saattaa esiintyä usein toiminnan ylläpitämiseksi. Ulkoiset palkkiot tyydyttävät alemman asteen tarpeita kuten esim. yhteenkuuluvuuden tarve, turvallisuuden tarve ja ravinnon tarve. (Ruohotie 1998, 38.)

Ulkoisesti motivoitunut käyttäytyminen voi perustua toisten ihmisten yllytykseen tai toisten matkimisen haluun tai arvostamaansa henkilöön samaistumiseen (Byman 2002, 35). Ulkoisen motivaation palkkioita voivat olla esim. palkka, taloudellinen hyöty, arvostus, turvallisuus, fyysinen hyvinvointi tai sosiaaliset suhteet (Viitala 2003, 153 – 154).

3.5 Oppimismotivaatio

Hyvän oppimismotivaation katsotaan olevan yhteydessä myös muihin oppimisen alueisiin kuten pitkäjänteisyyteen, tarkkaavaisuuteen, keskittymiskykyyn, ajattelutyöhön eli prosessointiin, oppimisen strategioihin sekä jopa muistamiseen. Hyvän motivaation omaava opiskelija mm. ottaa vastuun opiskelustaan tavoitteellisesti, on taipuvainen itseohjautuvaan opiskeluun, suoriutuu tehtävistään loppuun asti ja ajallaan sekä nauttii opiskelustaan. (Kauppila 2003, 43.)

Opiskeluun liittyvä motivaatio voidaan jakaa viiteen eri tasoon, joista tavoiteltavia ovat kolme viimeiseksi mainittua (Kauppila 2003, 44 - 45).

Estynyt motivaatio on kysymyksessä silloin, kun erilaiset sekä alitajuiset että tietoiset esteet ja ongelmat ilmenevät tietoa torjuvana asenteena estäen tehokkaan opiskelun. Opiskelijalla esiintyy heikkoa keskittymiskykyä ja itseluottamusta sekä välinpitämättömyyttä ja vastenmielisyyttä opiskelua kohtaan, menestyksen ollessa heikkoa. (Kauppila 2003, 45 - 46.)

Hajaantunut motivaatio suuntaa opiskelijan aktiivisen toiminnan ajankäytön suhteen toisaalle opiskelusta. Ristiriitatilanteen aiheuttavat harrastukset ja muut mielenkiinnon kohteena olevat toiminnot. Opiskelun tavoitteena riittää selviytymisen periaate. (Kauppila 2003, 45 - 46.)

Selviytymismotivaatio edustaa pintaprosessointiin ja ulkomuistiin pohjautuvaa opiskelutapaa. Oppimiseen ei sisälly merkitysten ajattelua eikä johtopäätösten tekoa vaan tavoitteena on läpäisy ja jatkoon meno. (Kauppila 2003, 45 - 47.)

Saavutusmotivaatio ilmenee opiskelijan kunnianhimona suoriutumiseen ja voimakkaana pyrkimyksenä erinomaisiin arvosanoihin. Opiskelun hän kokee haasteeksi ja kilpailutilanteeksi laskelmoiden ja kehitellen oppimisstrategioitaan. Opiskelijalla on itseluottamus kunnossa ja hänen odotuksensa ovat korkealla tulosten ja menestymisen suhteen. (Kauppila 2003, 45, 47.)

Sisäinen motivaatio on motivaatiotasoista parhain näyttäytyen opiskelijan itseohjautuvana toimintana ilman tenttejä ja ulkoisia palkkioita. Tiedolla, itsensä kehittämisellä ja opiskelun sisällöllä on hänelle positiivinen ja henkilökohtainen sisäistynyt merkitys. Hän käyttää kiinnostuksensa, aikansa ja koko kapasiteettinsa asian ja sen taustojen sekä eri yhteyksien kokonaisvaltaiseen ja syvälliseen selvittämiseen ja pohtimiseen usealta kannalta. Opiskelijan ajattelu suuntautuu tulevaisuuteen rohkaistuen tarttua uusiin ja outoihin asioihin pallon kehittymistä elinikäiseen oppimiseen. (Kauppila 2003, 45, 47.)

Sisäisen motivaation syntymiselle välttämättöminä edellytyksinä Ruohotie (1998, 39) mainitsee seuraavia asioita. Opettajan tulee tukea oppimista kärsivällisesti ja kannustavasti aiheuttamatta pelkotiloja rangaistuksilla tai ylikriittisellä käyttäytymisellään. Harjoitteiden tulee olla riittävän haasteellisia kuitenkin niin, että opiskelijan valmiudet ja tehtävän vaikeus ovat keskenään toisiinsa nähden sellaisella tasolla, että syntyy odotus ja mahdollisuus onnistua. Näin opiskelija saa onnistumisen kokemuksia ja vahvistusta uskoon omista kyvyistä, jotka puolestaan kannustavat toimintaa jatkossa oppimistavoitteiden suhteen. Tehtävät tulisi tarjota oppimismahdollisuuksina, joihin opettaja mielel-

lään antaa apuaan ja jotka pitävät yllä mielenkiintoa ja ovat vaihtelevia kyllästymisen välttämiseksi. Edellä mainitut asiat eivät kuitenkaan ole vielä välttämättä riittäviä sisäisen opiskelumotivaation syntymiselle.

3.5.1 Motivaatioprosessi

Koko motivaatioprosessi on jäsenneltävissä kolmeen ajallisesti etenevään vaiheeseen: **motivaation perusta -> motivaatioprosessin ydin -> seuraukset**. Myöskin kukin näistä vaiheista jakautuu vielä eri kronologisiin osiin. (Ruohotie 1998, 50.)

Motivaation perusta

Motivaatioprosessin liikkeelle panevana voimana pidetään ihmisen *tarpeita*. Tätä vaihetta selittävinä teorioina Ruohotie (1998, 51) mainitsee **tarvehierarkiateorian**, **dynaamisen tarveteorian** sekä **sisäisen motivaatioteorian**. Tarve muodostuu sisäisestä epätasapainon tilasta, joka saa puolestaan aikaan toimintaa tasapainotilan saavuttamiseksi. Tarpeiden ja niiden voimakkuuksien vaihtelu ohjaavat tätä toimintaa. Opiskelun kannalta tärkeä on itsearvostuksen tarve. Erään teorian mukaan ihmisen perustarpeet voidaan jakaa kolmeen kategoriaan, jotka ovat alimmasta ylimpään tasoon: *toimeentulotarpeet*, *liittymistarpeet* ja *kasvutarpeet*. Puute ylemmän tason tarpeessa tekee alemman tason tarpeen tärkeämmäksi. Kuitenkin ihmisellä on mahdollisuuksien mukaan pyrkimys uudelleen siirtyä tyydyttämään ylemmän tason tarpeitaan. Ihmisellä on pyrkimys siirtyä konkreettisista tavoitteista vähemmän konkreettisiin, yksilöllisempiin ja epävarmempiin tavoitteisiin. Alempien tason tarpeiden tavoitteiden saavuttaminen johtaa tavoitetason nousuun, ja päinvastoin. Tavoitteiden saavuttamatta jääminen johtaa alemman tason tarpeiden tavoitteluun. Tavoitteissa epäonnistuminen saattaa edistää henkistä kasvua jos syyt siihen selviävät ja asiaan osataan suhtautua. (Ruohotie 1998, 51 – 53.)

Motivaation perustan toisena vaiheena prosessissa ovat *arvot* ja *motiivit* joita edustaa **suoritusarvo-** ja **odotusarvoteoria**. Ihmisen minärakenne muodostuu käsityksestä itsestään ja suhteesta todellisuuteen sekä toisaalta millaiseen

suhteeseen pyrkii ulkomaailmaansa. Arvot edustavat toiminnan päämääriä ja suhtautumista elämän osa-alueisiin liittyen esim. työhön, perheeseen, koulutukseen ja vapaa-aikaan. Arvot ja tavoitteet ovat kiinteässä vuorovaikutuksessa toisiinsa. Arvot määrittävät tavoitteiden asettelua. Tavoitteiden muuttuessa toiminnan tuloksesta tehdyn arvioinnin perusteella muutospaineita kohdistuu myös arvoihin. (Ruohotie 1998, 53.)

Suoritusarvoteoria kuvaa pyrkimystä omatoimiseen ja voimakkaan suoritusmotiivin sisältävään toimintaan, jossa ilmenee halu ja tarve osoittaa menestymistä ja erinomaisuutta sekä valmius ottaa haasteellisiakin riskejä pyrkien eteenpäin elämässä. Toiminnasta halutaan palaute välittömästi ja konkreettisesti kehityksen suuntaamiseksi. Tyypillisesti toiminta on aikataulullisesti tiukkaa ja luonteenomaista sille on halu ryhtyä innovatiiviseen toimintaan sekä kantaa vastuuta omista tekemisistään. (Ruohotie 1998, 53.)

Odotusarvoteorian mukaan motivoituminen suoriutumiseen tapahtuu parhaiten, jos tehtävä koetaan sopivan haasteelliseksi. Tällöin sille muodostuu *odotusarvo*. Tehtävä ei saa olla liian vaikea eikä liian helppo. Saatu palkkio tai hyöty muodostaa *välinearvon*. Jos niihin kohdistuu arvostusta on niillä myös *yllykearvoa*. Motivaatiotaso on korkea, kun oppija uskoo suoriutuvansa tehtävästä ja saavuttavansa palkkiot sekä kokee ne hyödyllisiksi esimerkiksi tulevien työtehtävien tai menestymisen kannalta. Odotusarvoihin vaikuttavat oppimistilanteissa saatu palaute sekä oppijan omat aikaisemmat kokemukset esimerkiksi vastaavista tilanteista sekä muiden henkilöiden kokemuksista saatu informaatio. Selkeästi annetut tavoitteet auttavat muodostamaan realistiset odotukset. Odotusarvoteorian mukaan motivoituminen tapahtuu, jos oppija uskoo yltävänsä tavoitteisiin sekä saavuttavansa haluamansa palkkiot. (Ruohotie 1998, 57 – 58.)

Motivaatioprosessin ydin

Motivaatioprosessin vaiheena motivaatioprosessin ydin etenee **tavoitteista** ja **aikomuksista suoritukseen**. Tavoitteita ja aikomuksia selittävät **suunnitellun toiminnan** ja **tavoitteisen toiminnan teorialat**. Teoriaan suunnitellusta toiminnasta sisältyvänä keskeisenä tekijänä on aikomus toimia. Motivaatioon liittyvät tekijät yhdistyvät aikomuksiksi osoittaen missä määrin halutaan yrittää

ja ponnistella suoriutuakseen tehtävistä. Yleensä vahva aikomus lisää todennäköisyyttä suoriutumisesta. Käyttäytymiseen vaikuttavat myös ulkopuoliset tekijät kuten tarvittavat apuvälineet, resurssit ja kaikkinaiset mahdollisuudet. Uskomuksilla on tärkeä merkitys toiminta-aikomuksissa. Ne muodostuvat toimintaa kohtaan olevista asenteista, toimintaan liittyvistä omista subjektiivisista normeista ja havaitusta toiminnan kontrollista. Itseohjattu oppiminen sisältää tietoisien halun oppia. (Ruohotie 1998, 54 – 55.)

Motivoitunut toiminta on tavoitteellista. Sitoutumisen voimakkuus kertoo miten tavoittelemisen arvoisena henkilö pitää tavoitteita vaivoista ja vastoinkäymisistä huolimatta. Uskomukset omiin kykyihin ja mahdollisuuksiin vaikuttavat tavoitteen määrittelyyn, sitoutumiseen ja itse toimintaan. Näitä uskomuksia määrittävät henkilön valmiudet. Tavoitteiden tulisi olla haastavuudeltaan sopivia suhteessa henkilön valmiuksiin. Toiminnassa eteneminen ja tavoitteista selviäminen lisää itseluottamusta. Haasteellisia tavoitteita asettavat henkilöt joilla on vahva itseluottamus. Saadessaan haasteellisia tavoitteita ihminen laatii suunnitelmia toiminnastaan ja kehittelee strategioita. Ryhmää koskeva toiminta edellyttää suunnitelmaa ja jäsenten toiminnan koordinoitua tavoitteisiin pääsemiseksi. Määrälliset tavoitteet saattavat johtaa toiminnan ja tuloksen laadun huononemiseen. Ilmiö korostuu, kun luottamus omiin kykyihin selviytyä tehtävästä on vähäinen. Määrätavoitteiden lisäksi on syytä myös asettaa laatu-tavoitteet. Tavoitteiden asettaminen määrittää hyväksyttävää suoritustasoa helpottaen ja lisäten itsesääätelyä ja itseohjautuvuutta. Tutkimusten mukaan lähi-/välitavoitteiden asettaminen lisää luottamusta selviytymiseen. Niiden saavuttaminen luo tyytyväisyyttä lisäten sitkeyttä tehtävän suorittamiseen. (Ruohotie 1998, 55 – 57.)

Sosiaalis-kognitiivisen itsesääätelyteorian mukaisesti itsetarkkailun avulla saatu informaatio antaa valmiudet asettaa realistisia tavoitteita ja arvioida etenemistä tavoitteisiin. Samalla se antaa mahdollisuuden korjata ja muuttaa toimintaa sekä olosuhteita. Suorituksiaan tarkkaileva ihminen asettaa toiminnalleen kehittämistavoitteita ja ponnistelee tavoitteiden saavuttamiseksi. Tyytyväisyys omaan toimintaan ja palautteen informatiivisuus ohjaavat toiminnan etenemistä ja muutoshalukkuutta (Ruohotie 1998, 58 – 59.)

Tavoitteenasettelussa on huomioitava missä määrin yksilön toimintoja ohjaavat *henkilökohtaiset* eli itsensä asettamat ja missä määrin *sosiaaliset* eli yhteisön määrittämät standardit. Vahvan identiteetin omaava, henkilökohtaisia standardeja tavoitteleva henkilö on voimakkaasti itseohjautuva. Heikosti henkilökohtaisiin standardeihin sitoutunut toimii puolestaan sosiaalisten standardien ohjaamana. Standardit syntyvät opetuksen tai muiden reaktioiden tarkkailun myötä. Esimerkillä katsotaan olevan yksilön käyttäytymiseen suuri merkitys. Oman toiminnan riittävyyden ihminen arvioi sosiaalisella vertailulla muiden suorituksiin sekä omiin aikaisempiin suorituksiin. Oppija pyrkii ja vaatii entistä parempia saavutuksiin ja saa siten uutta tyydytystä. Ihmiset arvostavat toimintoja joilla he kokevat olevan merkitystä. He ovat tyytyväisempiä niihin suorituksiinsa joiden he kokevat johtuvan omista kyvyistään ja ponnisteluistaan ilman ulkopuolista tukea ja apua. Saavutuksistaan itseään palkitsevat oppijat suoriutuvat paremmin kuin tiukassa ohjauksessa tai ilman palkkiota toimivat. (Ruohotie 1998, 59 – 61.)

Attribuutioteoria perustuu ihmisen erilaisiin onnistumisen ja epäonnistumisen syitä koskeviin tulkintoihin ja selityksiin. Tulkintojen vaikutuksia määrittää se nähdäänkö tulos itsestä vai ulkopuolisista tekijöistä johtuvaksi ja mitkä ovat omat vaikuttamisen mahdollisuudet. Ihmiset tekevät aikaisemmista kokemuksistaan päätelmiä jotka vaikuttavat odotuksiin ja siten määrävät käyttäytymisen suuntaa ja voimakkuutta jatkossa. Menestystä saavuttavat opiskelijat kokevat onnistumisen johtuvan *sisäisistä syistä* eli omista kyvyistään, mikä lisää hänen itseluottamusta ja pätevyyden tunnetta. Menestymisen tekijät hän kokee pysyvinä, hän tuntee pystyvänsä kontrolloimaan niitä ja odottaa menestyvänsä myös jatkossa. Epäonnistuva opiskelija kokee tuloksen johtuvan itsestään riippumattomista *ulkoisista syistä*, kuten esim. opettajasta. Tällä tavalla hän välttää siten itsearvostuksen heikkenemisen. Syyt hän näkee muuttuvina ja hallitsemattomina vailla kontrolloimisen mahdollisuutta. Siten odotuksena on epäonnistumisia myös jatkossa. Jos oppija kokee pystyvänsä vaikuttamaan epäonnistumisensa syihin hän odottaa menestyvänsä jatkossa paremmin. (Ruohotie 1998, 62 – 64.)

Seuraukset

Vahvistamisteoria tarkastelee palkkioiden vaikutusta ihmisen käyttäytymiseen jatkossa. Toiminnan todennäköisyys toistua samankaltaisena kasvaa, jos seuraukset siitä ovat myönteisiä ja heikkenee, jos seuraukset ovat kielteisiä. Myönteisiä seurauksia kutsutaan *positiiviseksi vahvistimiksi* ja kielteisiä *negatiiviseksi vahvistimiksi*. Yksilön motivoituneen toiminnan vahvistumisen kannalta ajatellen parasta olisi positiivisen vahvistamisen esiintyminen ja negatiivisen vahvistamisen puuttuminen. Palkkiot vahvistavat ja rangaistukset heikentävät toiminnan todennäköisyyttä. *Sammuttamista* eli vahvistamisen poisjättämistä pidetään tehokkaana ei-toivotun käytöksen karsimiskeinona. Suoritusaso ei parane suorassa suhteessa vahvistamiskertojen määrään nähden. Puhutaan *kylläisyysvaikutuksesta*, jolloin saatu hyöty vähenee määrän kasvaessa. Palkkion vaikutus riippuu sen suuruuden lisäksi laadusta ja miellyttävyydestä. Vaikutuksessa on yksilöllisiä eroja. Vahvistus tulisi antaa mahdollisimman pian suorituksen jälkeen, jolloin sen vaikutus on tehokkainta, kun syy-seuraus yhteys ei hämähä. Tutkimuksissa on käynyt ilmi, että *osittainen vahvistaminen* eli se, että vain osaa suorituksista vahvistetaan sattumanvaraisesti, aiheuttaa voimakkaampaa pysyvyyttä kuin *jatkuva vahvistaminen* eli jokaista suoritusta seuraava vahvistaminen. ”Kouluttajan tai ohjaajan tärkeänä tehtävänä on huolehtia, ettei kukaan jää vahvistusta vaille ja ilman onnistumisen ja edistymisen kokemuksia.” (Ruohotie 1998, 64 – 66.)

Kognitiivinen evaluaatioteoria kuvaa ulkoisten palkkioiden vaikutusta ja yhteyttä sisäiseen motivaatioon. Tarjotut palkkiot vähentävät itsemääräämisen tunnetta ja luovat yksilölle ulkoisia paineita voiden siten vähentää sisäistä motivaatiota. Sekä pätemisen tunteiden että onnistumisen kokemusten voimistuessa lisääntyy sisäinen motivaatio. Päinvastaisessa tapauksessa sisäinen motivaatio heikkenee. Näin ollen voidaan todeta myös, että positiivinen palaute lisää ja negatiivinen vähentää sisäistä motivaatiota. Saatu palaute voi teorian mukaan olla *kontrolloivaa* tai *informoivaa*. Kontrolloiva palaute vähentää itsemääräämisen tunnetta ulkoisin palkkioin ja yllykkein vähentäen siten sisäistä motivaatiota, näin etenkin palautteen ollessa negatiivista. Informoiva palaute tuottaa pätevyyttä koskevaa tietoa ilman ulkoisia paineita. Positiivinen informoiva palaute lisää ja negatiivinen vähentää yksilön sisäistä motivaatiota. Hyvän työn arvostamismielessä saatu palkkio koetaan informoivana ja se lisää sisäistä motivaatiota, kontrolloivana palkkio vähentää motivaatiota. Kouluelä-

mää koskevilla tutkimuksilla on havaittu teoriaa tukevia tuloksia: palautetta ja palkkioita voidaan soveltaa informoivassa sekä kontrolloivassa muodossa, itsenäisyyteen rohkaisu vahvistaa kompetenssia ja sisäistä motivaatiota, yhteistoiminnallisuus lisää sisäistä motivaatiota paremmin kuin kilpaileva toiminta, sisäisen motivaation kasvaessa lisääntyy käsitteellinen oppiminen ja luovuus, ohjaava informaatio auttaa kokonaisuuksien hahmottamiseen vaadittavaa itsenäistä asioiden yhdistelyä, ajatus mahdollisuudesta hyödyntää oppimaansa jatkossa lisää opiskelijan sisäistä motivaatiota enemmän kuin pelkkin arvosanojen tavoittelu. (Ruohotie 1998, 66 – 68.)

Herzbergin kaksifaktoriteoria liittyy yksilön tyytyväisyyteen jakaen kannusteet tyytyväisyyttä aiheuttaviin *motivaatiotekijöihin*, jotka motivoivat tehokkaasti ja pitkävaikutteisesti, sekä tyytymättömyyttä aiheuttaviin *hygieniatekijöihin* jotka eivät motivoi. Motivaatiotekijät vetoavat ylimpiin tarpeisiin kuten vastuun, edistymisen, saavutusten, tunnustuksen ja henkilökohtaisen kasvun kokemiseen. Ne liittyvät henkilön ja itse tekemisen väliseen suhteeseen. Haasteellisuus, vaihtelevuus, mielenkiintoisuus ja luovuus työn sisällöllisinä piirteinä motivoivat tehokkaasti. Hygieniatekijät ovat eri tekijöitä kuin motivaatiotekijät. Hygieniatekijöitä ovat mm ohjaus ja valvonta, olosuhteet, keskinäiset suhteet, asema ja turvallisuus, koulupolitiikka ja hallinto eli liittyvät ympäristöön ja oloihin. Hygieniatekijöiden vaikutus motivaatiotasoon hyvin hoidettunakin on pieni, mutta hoitamattomina ne aiheuttavat suuresti tyytymättömyyttä. (Ruohotie 1998, 68 – 70.)

3.5.2 Flow

Flow-tila edustaa sisäistä motivaatiota parhaimmillaan. Yksilön flow-tilalle on kuvaavaa toimintaan sisältyvä omasta halusta lähtevä täydellisen voimakas keskittyminen, mielenkiinto ja luovuus tehtävään. Flow-tilaan liittyy myös ajan tajun hämärtyminen. Flow-tilan syntymisen edellytys on, että taidot ja kyvyt ovat tasapainossa tehtävän haasteiden kanssa. Tehtäville tulee antaa saavutettavissa oleva selkeä tavoite ja tarkoitus. Konkreettisen palautteen ja arvioinnin saaminen edistymisestä on tärkeää. Ympäristön on oltava turvallinen,

myös sosiaalisten pelkotilojen osalta, sekä olosuhteiltaan ihmisen aistien osalta häiriötön täydellisen keskittymisen saavuttamiseksi. Tehtävä tulee kokea merkitykselliseksi, tärkeäksi ja tarpeelliseksi. Toiminnan tulee olla suunniteltua, organisoitua ja säännönmukaista, mutta kuitenkin siten, että siihen sisältyisi lisäksi vaikuttamisen mahdollisuus ja itseohjautuvuus. Flow-tilan syntymistä auttaa myös mahdollisuus hyödyntää aikaisemmin opittua ja koettua. Flow-tilassa henkilö toimii ja työskentelee parhaan kykynsä mukaan, joten oppiminen, taitojen kehittyminen ja suoritustason nousu on tehokkaimmillaan eli voidaan sanoa sen olevan jatkuvan kasvun tila. Ulkoinen motivointi voi heikentää flow-tilaa. Tutkimuksissa ilmenneet ihmisen fysiologiset muutokset viittaavat flown aiheuttamaan stressitilaan, joka on luonteeltaan kuitenkin positiivista. Flown syntyminen edellyttää ”kohtuullista” psyykkistä ja fysiologista vireyden tilaa. Heikossa vireystilassa ja tehtävän ollessa liian helppo henkilö kokee ikävystymistä. Jos vireystila on liian voimakas ja tehtävä liian vaativa, tilanne aiheuttaa ahdistusta negatiivisen stressin muodossa. Flow-tilan *optimisuuritus* alue sijaitsee liian helppojen tehtävien *mukavuusalueen* ja liian vaativien tehtävien *epämukavuusalueen* välissä. (Järvilehto 2014, 40 – 52. Stenberg 2011, 121 – 123.)

4 Tutkimuksen toteutus

4.1 Tutkimusmenetelmän valinta ja sen taustaa

Jo alussa minulla oli ajatus, että opiskelijoiden motivaation selvitys tapahtuisi jonkin tyyppisen kyselyn avulla. Tutkimusmenetelmäksi tarkentui niin sanottu kyselylomakkeella tehtävä ***kvantitatiivinen survey-tutkimus***. Kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmille on tyypillistä pohjautuminen teorioihin ja aiempiin tutkimuksiin. (Harisalo & Keski-Petäjä & Talkkari. 2003, 26 - 27; Hirsijärvi & Remes & Saja-vaara. 2009, 134,140; Uusitalo. 2001, 80 - 81.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa aineiston kerääminen, käsittely ja analyysi ovat selvästi toisistaan erottuvia vaiheita. Aineisto voidaan esittää määrällisesti eli numeerisesti sekä tilastollisesti käsiteltävissä muodossa mm. prosenttilukuiden avulla. Aineisto saadaan havainnoimalla koko tutkimusryhmää tai perusjoukkoa edustavaa otosta eli näytettä. (Hirsijärvi ym. 2009, 134, 180; Uusitalo. 2001, 70 – 71, 80 - 81.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen tyypillinen tutkimusmenetelmä on kyselytutkimus. Kyselytutkimukselle eli Survey-tutkimukselle on ominaista se, että tietoa kerätään standardoidussa muodossa. Tämä tarkoittaa, että kysymykset esitetään kaikille kyselyyn osallistujille samanlaisina ja täysin yhtäläisinä eli standardoituina ilman mitään ulkopuolisia muuttuvia tekijöitä. Tehdyt kysymykset ovat *strukturoidu* eli vastaajat valitsevat kantansa samoista valmiista vaihtoehdoista. Annetut vastausvaihtoehdot ovat *asteikkoihin* eli *skaaloihin* perustuvia, jossa vastaaja valitsee vastauksensa mielipiteensä voimakkuuden mukaan. (Harisalo ym. 2003, 26 - 27; Hirsijärvi ym. 2009, 134, 200.)

Survey-tutkimus toteutetaan yleensä kyselylomaketta tai haastattelua käyttäen. Saadun aineiston avulla pyritään kuvailemaan, vertailemaan ja selittä-

mään ilmiöitä. Kyselytutkimuksen etuina mainitaan voitavan kerätä vaivattoman tehokkaasti ja nopeasti laaja tutkimusaineisto. Sen avulla on mahdollista kysyä monia eri asioita suurelta määrältä henkilöitä. Huolellisesti suunnitellun lomakkeen aineiston käsittely ja analysointi on mahdollista tehdä tietokoneen avulla nopeasti valmiiksi käyttämällä tilastollisia analyysitapoja ja raportointimuotoja. (Harisalo ym. 2003, 27; Hirsijärvi ym. 2009, 138 -139,195.)

Kyselytutkimusten heikkouksina mainitaan aineiston pinnallisuus ja tutkimusten teoreettinen vaatimattomuus. Epävarmuustekijöitä ovat myös kysymysten väärinymmärryksen mahdollisuus, vastaajien vakavuus ja huolellisuus suhtautumisessa kyselyyn sekä perehtyneisyys aihealueeseen. Hyvän kyselyn ja kysymysten laatiminen on ajallisesti sekä tiedollisesti ja taidollisesti vaativaa. (Hirsijärvi ym. 2009, 195.)

4.2 Kyselylomakkeen laadinta

Tutkimustehtävän tarkempi määrittäminen sekä tietysti myös itse kysymysten laatiminen on syntynyt omien kiinnostusten ja kokemusten, hankitun teoreettisen taustan ja Jarno Ruhalan kanssa tehdyn yhteistyön tuloksena. Konkreettinen yhteistyö Jarno kanssa tapahtuikin kehityshankeen osalta nimenomaan kysymysten ja kyselylomakkeen laatimisessa. Sovimme, että pohtisimme ensin kumpikin tahoillamme tutkimuskysymyksiä omista lähtökohdistamme, jonka jälkeen sitten kokoonnuimme pohtimaan ja muotoilemaan ne lopullisiksi kysymyksiksi. Tarkoitus oli, että suurin osa kysymyksistä olisi samoja, jos mahdollista ja osa erilaisia. Ajatuksena oli, että kysymyksien ollessa pääosin samoja tuloksista voidaan paremmin tehdä keskinäistä vertailua. Kummankin omat ajatukset kysymyksistä olivat niin lähellä toisiaan, että yhteiset kysymykset oli helppo niistä jalostaa. Kysymyksiin pyysin kommentointia muilta talonrakennuksen ammatin opettajilta. Joitain tarkennuksia ja selvennyksiä kysymyksiin tehtiinkin.

Kyselylomaketutkimus toteutettiin *oli Digium Enterprise* ohjelmalla. Se mahdollisti havainnot mm. siitä löytyykö toimintaympäristöjen ja vuosiluokkien välil-

lä eroja sekä tapahtuuko motivaatiotasossa muutoksia opiskelun eri vaiheiden aikana. Alkuperäinen ajatus oli, että kysymyksiä olisi noin 25. Lopulliseksi määräksi tuli 29 kysymystä. Pyrkimys oli, että kysymykset sekä niiden vastausvaihtoehdot olisivat lyhyitä ja yksiselitteisesti ymmärrettäviä. Kysymykset muotoiltiin siten, että vastaukset koettaisiin henkilökohtaisina kannanottoina. Liian provosoivia kysymyksiä pyrittiin välttämään, näin ollen myös väittämiin perustuva kysely ei tullut mielestäni kysymykseen. Äärimmäisetkin vastausvaihtoehdot muotoiltiin suhteellisen neutraaleiksi eli ei liian jyrkiksi kannanotoiksi. Mietittiin, että jätetäänkö *En osaa sanoa* vaihtoehto pois, jotta vastaaja ottaisi kantaa jompaan kumpaan suuntaan. Se päätettiin kuitenkin jättää tarjolle kannastaan epävarmalle vastaajalle. Tehty kyselylomake on kehityshanke-raportin liitteenä (Liite 1).

Kysely kohdennettiin alalle hakeutumiseen, fyysiseen toimintaympäristöön, sosiaalisuuteen, opetustilanteisiin, työskentelymuotoihin, palautteeseen ja arviointiin liittyviin tekijöihin. Työssäoppimisympäristön jättäminen pois tämän kyselyn yhteydestä oli mielestäni rajauksellisesti ja analyysin kannalta tulkinnallisesti järkevää.

4.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuskohteena oli Jyväskylän ammattiopiston nuorisoasteen talonrakennuslinjan opiskelijat. Talonrakentajia on kaikkiaan 9 luokkaa ja niissä opiskelijoita yhteensä tällä hetkellä 165. Kyselyyn valitsin otokseksi yhden luokan jokaisesta vuosittaisesta saapumiserästä eli yhteensä kolme luokkaa edustamaan talonrakentajien perusjoukkoa. Kysely tehtiin syksyllä 2014 aloittaneelle 1. vuosiluokkaa edustavalle ryhmälle Rata14A, 2013 aloittaneelle 2. vuosiluokkaa edustavalle ryhmälle Rata13B ja 2012B aloittaneelle 3. vuosiluokkaa edustavalle ryhmälle Rata12B. Rata14A ryhmässä opiskelijoita on kaikkiaan 18, Rata13B ryhmässä 18 ja Rata12B ryhmässä 17.

Kyselyt tehtiin hiihtolomaa edeltävällä viikolla 8 (v. 2015), jolloin ryhmä Rata13B suoritti yhteisten aineiden opintoja. Rata14A suoritti hallissa ammatilli-

sia opintoja asiakastöiden parissa. Nämä molemmat ryhmät vastasivat kyselyyn luokassa olevilla tietokoneilla. Rata12B työskenteli asiakkaalle tehtävällä oppilaitoksen ulkopuolisella omakotityömaalla, jossa läsnä olevat opiskelijat vastasivat kyselyyn yksitellen opettajan kannettavalla tietokoneella.

Kaikille opiskelijoille annettiin linkki, josta he pääsivät suoraan kyselyyn. Ohjeistuksena opiskelijoille kerrottiin: pyydetään opiskelijan omaa mielipidettä kysyttyihin asioihin, kysely koskee koulun työsalissa ja asiakastyömailla tapahtuvaa ammattiaineiden opetusta, perusteluihin ja kommentteihin pyydettiin vastaamaan mitä tärkeimpänä tulee mieleen. Osa opiskelijoista oli poissa kyselyyn varattuna hetkenä. Poissaolueille laitoin tekstiviestinä pyynnön osallistua kyselyyn. Osalla opiskelijoista on kuitenkin erilaisista syistä ongelmia opintojen etenemisessä, niinpä todennäköistä oli, että lähinnä järjestetyssä tilaisuudessa mukana olleet opiskelijat vastasivat kyselyyn.

5 Tutkimuksen tulokset

Vastauksia tuli kaiken kaikkiaan valituilta luokilta yhteensä 42 kpl. Rata14A ryhmältä vastauksia tuli 15 kpl, Rata13B ryhmästä 15 kpl ja Rata12B ryhmästä vastaajia oli 12 kpl. Kyselyyn valituilla luokilla on kirjoilla yhteensä 53 opiskelijaa. Valittujen luokkien opiskelijoista kyselyyn osallistui 79,2 %. Kyselyyn osallistuneet opiskelijat edustavat määrällisesti 25,5 % kaikista osaston 165 talonrakentaja opiskelijasta.

5.1 Koulutukseen hakeutuminen ja sen hyöty

Kysymyksillä pyrittiin selvittämään syitä kiinnostukseen hakeutua koulutukseen talonrakennuksen alalle ja oppilaitokseen. Kysyttiin myös, mikä on opiskelijan oma tämän hetkinen käsitys siitä kuinka koulutus hyödyttää tulevassa työelämässä. Rata 12 ja Rata 13 ryhmillä oli jo takanaan työssäoppimisjaksot yrityksissä sekä osalla myös kesätyökokemukset vertailupohjana kysyttyihin asioihin.

Syy hakeutua rakennusalan opintoihin

Vastanneista 86 % ilmoitti oman kiinnostuksen alaan tärkeimmäksi syyksi hakeutua koulutukseen (ks. kuvio 1).

1. Mikä oli tärkein syy rakennusalan opintojesi aloittamiseen?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Oma kiinnostus rakennusalaan	36	85,71%					
2.	Aikaisempi kokemus rakentamisesta	2	4,76%					
3.	Kaverit suosittelivat	0	0,00%					
4.	Vanhemmat suosittelivat	2	4,76%					
5.	Opinto-ohjaaja suositteli	0	0,00%					
6.	Jokin muu, mikä	2	4,76%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 1. Vastanneiden esittämä tärkein syy rakennusalan opintojen aloittamiseen.

Jokin muu, mikä? kohtaan vastanneet ilmoittivat syyksi:

- Muut alat eivät kiinnostaneet.
- En keksinyt mitään muuta alaa.

Rakennusalan työtehtävien tunteminen ennen opintojen aloittamista

Vastanneista 76 % ilmoitti tunteneensa rakennusalan työtehtäviä hyvin tai melko hyvin ennen opintojen aloittamista (ks. kuvio 2). Melko huonosti tai huonosti niitä tunteneensa vastasi 24 %.

2. Kuinka hyvin tunsit rakennusalan työtehtäviä ennen opintojasi?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvin	3	7,14%					
2.	Melko hyvin	29	69,05%					
3.	Melko huonosti	8	19,05%					
4.	Huonosti	2	4,76%					
5.	En osaa sanoa	0	0,00%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 2. Rakennusalan työtehtävien tunteminen ennen opintojen aloittamista

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- On tullut ennenkin rakenneltua kaikenlaista.
- Olen rakennellut aina kaikkea.

Kokemus opintojen hyödyistä tulevalle työuralle

Vastanneista 86 % koki opintojen hyödyttävän tulevaa työtä hyvin tai melko hyvin (ks. kuvio 3). Vastaajista 12 % koki niiden tällä hetkellä hyödyttävän melko huonosti.

3. Miten hyvin mielestäsi opintosi antavat valmiuksia ja hyödyttävät tulevaa työtäsi?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvin	16	38,10%					
2.	Melko hyvin	20	47,62%					
3.	Melko huonosti	5	11,90%					
4.	Huonosti	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	1	2,38%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 3. Vastaajien kokemus opintojen hyödyistä tulevalle työuralle.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Töitä pitäisi riittää, koska nyt saneerataan paljon vanhoja rakennuksia.
- Työmaalla oppii paremmin, kun koulun työsalissa.

5.2 Opiskelijoiden kokemukset fyysisestä toimintaympäristöstä

Kysymyksillä haluttiin selvittää, millaisena opiskelijat kokevat päivittäisen toimintaympäristön siisteyden ja järjestyksen, työturvallisuuden, työskentelyrauhan sekä käytettävien koneiden, laitteiden ja kaluston tarkoituksenmukaisuuden ja kunnan osalta.

Toimintaympäristöjen siisteys ja järjestys

Vastaajista 69 % ilmoitti toimintaympäristössään siisteyden ja järjestyksen toteutuvan hyvin tai melko hyvin (ks. kuvio 4). Melko huonosti tai huonosti sen toteutuvan vastasi 26 %.

4. Miten oppilaitoksen tiloissa ja työmailla toteutuu siisteys ja järjestys?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvin	10	23,81%					
2.	Melko hyvin	19	45,24%					
3.	Melko huonosti	9	21,43%					
4.	Huonosti	2	4,76%					
5.	En osaa sanoa	2	4,76%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 4. Opiskelijoiden mielipide siisteyden ja järjestyksen toteutumisesta.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Työmaa koppi oli hirveässä kunnossa, likaista ja haisevaa.
- Riippuu. Joskus on siistiä työkopissa.. Työkopit on kyllä aika pieniä. Työmaa on välillä aika sotkuinen.
- Työmaa koppi haisee.

Toimintaympäristöjen työturvallisuus

Vastaajista 90 % koki toimintaympäristössään työturvallisuuden toteutuvan hyvin tai melko hyvin (ks. kuvio 5). Melko huonosti sen koki toteutuvan 10 %.

5. Miten oppilaitoksen tiloissa ja työmailla toteutuu työturvallisuus?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvin	13	30,95%					
2.	Melko hyvin	25	59,52%					
3.	Melko huonosti	4	9,52%					
4.	Huonosti	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	0	0,00%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 5. Opiskelijoiden mielipide työturvallisuuden toteutumisesta.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Pitäisi enemmän katsoa onko kaikilla kypärä ja suojalasit.

Toimintaympäristöjen työrauha

Vastaajista 86 % koki toimintaympäristössään työskentelyrauhan toteutuvan hyvin tai melko hyvin (ks. kuvio 6). Melko huonosti tai huonosti sen koki toteutuvan 12 %.

6. Miten mielestäsi oppilaitoksen tiloissa ja työmailla toteutuu työskentelyrauha?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvin	9	21,43%	<div></div>				
2.	Melko hyvin	27	64,29%	<div></div>				
3.	Melko huonosti	4	9,52%	<div></div>				
4.	Huonosti	1	2,38%	<div></div>				
5.	En osaa sanoa	1	2,38%	<div></div>				
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 6. Opiskelijoiden mielipide työskentelyrauhan toteutumisesta.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Ainoa häiriötekijä on se kun pojat tappelee.
- Aina välillä saattaa keskittyminen herpaantua.
- Jotkut riehuu aika paljon ja häiritsee muitten työrauhaa.

Koneiden, laitteiden ja kaluston tilanne

Vastanneista 93 % koki tilanteen koneiden, laitteiden ja kaluston osalta hyväksi tai melko hyväksi (ks. kuvio 7). Melko huonoksi tilanteen koki 7 % vastanneista.

7. Millainen on mielestäsi tilanne koneiden, laitteiden ja kaluston osalta oppilaitoksessa?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvä	17	41,46%					
2.	Melko hyvä	21	51,22%					
3.	Melko huono	3	7,32%					
4.	Huono	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	0	0,00%					
	Yhteensä	41	100%					

KUVIO 7. Opiskelijoiden kokemus oppilaitoksen koneista, laitteista ja kalustosta.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Välineet ja koneet on pääasiallisesti kunnossa.
- Joitakin kivikauden aikaisia koneita/laitteita voisi päivittää.
- Voisi olla parempiakin.

5.3 Sosiaalisen ilmapiirin merkitys

Kysymyksillä pyrittiin selvittämään miten tärkeänä opiskelijat kokevat kavereiden suhteet ja ryhmän sisäisen hengen ja ilmapiirin päivittäisessä opiskelussaan ja miten se mahdollisesti vaikuttaa heidän toimintaansa.

Kavereiden merkitys opiskelussa

Vastanneista 88 % piti kavereiden vaikutusta motivaatioon tärkeänä tai melko tärkeänä (ks. kuvio 8). Vähemmän tärkeänä tai ei lainkaan tärkeänä sitä piti 7 %.

8. Kuinka tärkeänä näet kavereiden vaikutuksen opiskelumotivaatioon?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Tärkeänä	13	30,95%					
2.	Melko tärkeänä	24	57,14%					
3.	Vähemmän tärkeänä	2	4,76%					
4.	Ei lainkaan tärkeänä	1	2,38%					
5.	En osaa sanoa	2	4,76%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 8. Kavereiden merkitys opiskelumotivaatiossa.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Jos kavereita ei kiinnosta tehdä hommia niin ei kyllä minuakaan.

Ryhmän hengen ja ilmapiirin merkitys opiskelussa

Vastanneista 88 % piti ryhmähengen ja ilmapiirin merkitystä opinnoissaan tärkeänä tai melko tärkeänä (ks. kuvio 9). Vähemmän tärkeänä niitä piti 7 %.

9. Kuinka tärkeänä näet luokan ryhmähengen ja opiskeluilmapiirin merkityksen opintojen aikana?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Tärkeänä	20	47,62%					
2.	Melko tärkeänä	17	40,48%					
3.	Vähemmän tärkeänä	3	7,14%					
4.	Ei lainkaan tärkeänä	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	2	4,76%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 9. Ryhmän hengen ja ilmapiirin merkitys opiskelussa.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Onhan se mukavampaa tehdä hommia mukavien ihmisten kanssa joiden kanssa tulee toimeen.

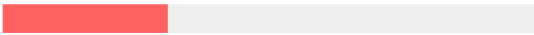
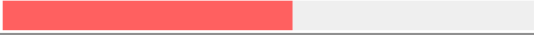

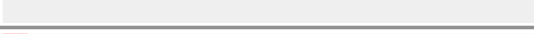

5.4 Opetuksen menetelmien ja järjestelyjen merkitys

Kysymyksillä haluttiin selvittää opiskelijoiden kokemuksia opetuksen menetelmistä ja järjestelyistä kuten teoria/käytännön opetus, näyttöjen tekeminen, asiakastyöt sekä itsenäiseen työskentelyyn ja elämyksellisyyteen liittyvät tekijät.

Opetusmenetelmät

Vastaajista 86 % piti käytettyjä ammattiaineiden opetusmenetelmiä hyvinä tai melko hyvinä (ks. kuvio 10). Melko huonoina niitä piti 10 %.

10. Millaisena koet opetusmenetelmät (teoria, käytäntö) ammattiaineiden opetuksessa?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvinä	13	30,95%					
2.	Melko hyvinä	23	54,76%					
3.	Melko huonoina	4	9,52%					
4.	Huonoina	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	2	4,76%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 10. Opiskelijoiden kokemus opetusmenetelmistä.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Osa teoria opetuksen tekniikoista on vähän vanhanaikaisia.

Ammattiosaamisen näyttö

Vastaajista 93 % piti näyttöjen tekemistä hyvänä tai melko hyvänä asiana (ks. kuvio 11). Huonona niitä piti 2 %.

11. Millaisena asiana koet näyttöjen tekemisen opinnoissasi?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvä	16	39,02%					
2.	Melko hyvä	22	53,66%					
3.	Melko huonona	0	0,00%					
4.	Huonona	1	2,44%					
5.	En osaa sanoa	2	4,88%					
	Yhteensä	41	100%					

KUVIO 11. Näyttöjen tekemisen kokeminen opinnoissa.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Saa ainakin palautteen työstään.

Asiakastöiden kokeminen

Vastaajista 88 % piti tärkeänä tai melko tärkeänä sitä, että tehtävällä työllä on asiakas (ks. kuvio 12). Vähemmän tärkeänä sitä piti 10 %.

12. Kuinka tärkeänä koet, että tekemälläsi työllä on asiakas?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Tärkeänä	24	58,54%					
2.	Melko tärkeänä	12	29,27%					
3.	Vähemmän tärkeänä	4	9,76%					
4.	Ei lainkaan tärkeänä	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	1	2,44%					
	Yhteensä	41	100%					

KUVIO 12. Asiakkaan merkitys opiskelijalle työskentelyssä.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Motivoi tekemään tarkempaa ja siistimpää työtä kun kyseessä on asiakastyö.
- Lisää paljon työn jälkeä ja motivaatiota keskittyä.

Itsenäisen tiedonhankinnan merkitys

Vastaajista 83 % koki tärkeäksi tai melko tärkeäksi itsenäisen tiedonhankinnan (ks. kuvio 13). Vähemmän tärkeänä sitä piti 15 %.

13. Millaisena asiana koet kun joudut itse hankkimaan työssä tarvitsemaasi tietoa? (Esim. internetin avulla)

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Tärkeänä	8	19,51%	<div></div>				
2.	Melko tärkeänä	26	63,41%	<div></div>				
3.	Vähemmän tärkeänä	6	14,63%	<div></div>				
4.	Ei lainkaan tärkeänä	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	1	2,44%	<div></div>				
	Yhteensä	41	100%					

KUVIO 13. Itsenäisen tiedonhankinnan merkitys.

Edellä esitetyn kysymyksen vastaukseen ei saatu yhtään perustelua/kommenttia.

Saadun vastuun määrä

Vastaajista 93 % koki työskentelyssä saamansa vastuun sopivaksi (ks. kuvio 14). Liikaa vastuuta koki saaneensa 2 % ja liian vähän 5 % vastaajista.

14. Minkä verran olet mielestäsi saanut vastuuta omassa työskentelyssäsi?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Liikaa	1	2,38%	<div></div>				
2.	Sopivasti	39	92,86%	<div></div>				
3.	Liian vähän	2	4,76%	<div></div>				
4.	Vähän	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	0	0,00%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 14. Opiskelijan vastuun määrän kokeminen.

Edellä esitetyn kysymyksen vastaukseen ei saatu yhtään perustelua/kommenttia.

Työtehtävien vaativuus

Vastaajista 88 % piti saamiaan työtehtäviään vaativuudeltaan sopivina (ks. kuvio 15). Liian vaativina työtehtäviä piti 2 % ja liian helppoina 5 %.

15. Miten vaativia ovat saamasi työtehtävät yleensä olleet?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Liian vaativia	1	2,38%					
2.	Sopivia	37	88,10%					
3.	Liian helppoja	2	4,76%					
4.	En osaa sanoa	2	4,76%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 15. Opiskelijoiden kokemus työtehtävien vaativuudesta.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Toiset helppoja, toiset vähän haastavampia.
- Jotkut liian helppoja, mutta suurimmaksi osaksi sopivia.

Työskentelyn monipuolisuus ja kiinnostavuus

Vastaajista 79 % koki työskentelynsä kiinnostavaksi usein tai melko usein (ks. kuvio 16). Melko harvoin tai harvoin koki 14 %.

16. Miten usein koet työskentelysi monipuoliseksi ja kiinnostavaksi?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Usein	6	14,29%					
2.	Melko usein	27	64,29%					
3.	Melko harvoin	5	11,90%					
4.	Harvoin	1	2,38%					
5.	En osaa sanoa	3	7,14%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 16. Opiskelijoiden työskentelyn monipuolisuuden ja kiinnostavuuden kokemisen yleisyys.

Edellä esitetyn kysymyksen vastaukseen ei saatu yhtään perustelua/kommenttia.

Onnistumisen kokemuksen yleisyys työskentelyssä

Vastaajista 83 % koki onnistuvansa työskentelyssään usein tai melko usein (ks. kuvio 17). Melko harvoin koki 10 %.

17. Miten usein koet onnistuvasi työskentelyssäsi?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Usein	8	19,05%	<div></div>				
2.	Melko usein	27	64,29%	<div></div>				
3.	Melko harvoin	4	9,52%	<div></div>				
4.	Harvoin	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	3	7,14%	<div></div>				
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 17. Opiskelijoiden onnistumisen kokemusten yleisyys työskentelyssä.

Edellä esitetyn kysymyksen vastaukseen ei saatu yhtään perustelua/kommenttia.

5.5 Opiskelijoiden ohjaamiseen ja kohteluun liittyvät kokemukset

Kysymyksillä haluttiin saada opiskelijan ohjaukseen, palautteen antoon ja kohteluun liittyvää tietoa opiskelijoiden kokemusten muodossa.

Henkilökohtaisen ohjauksen määrä

Vastaajista 67 % oli mielestään saanut henkilökohtaista ohjausta sopivasti tai melko sopivasti (ks. kuvio 18). Melko vähän saneensa vastasi 26 % ja liian vähän 5 % vastaajista.

18. Missä määrin olet mielestäsi saanut henkilökohtaista ohjausta?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Sopivasti	11	26,19%	<div></div>				
2.	Melko sopivasti	17	40,48%	<div></div>				
3.	Melko vähän	11	26,19%	<div></div>				
4.	Liian vähän	2	4,76%	<div></div>				
5.	En osaa sanoa	1	2,38%	<div></div>				
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 18. Opiskelijoiden kokemukset saamastaan henkilökohtaisen ohjauksen määrästä.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Voisihan sitä paremminkin antaa neuvoja.

Saadun kannustuksen määrä

Vastaajista 62 % koki saaneensa työskentelystään kannustusta sopivasti tai melko sopivasti (ks. kuvio 19). Melko vähän tai vähän kannustusta koki saaneensa 29 %.

19. Kuinka paljon olet saanut työskentelystäsi kannustusta?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Sopivasti	13	30,95%	<div></div>				
2.	Melko sopivasti	13	30,95%	<div></div>				
3.	Melko vähän	11	26,19%	<div></div>				
4.	Vähän	1	2,38%	<div></div>				
5.	En osaa sanoa	4	9,52%	<div></div>				
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 19. Opiskelijoiden kokemus saamastaan kannustuksen määrästä.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Voisi enemmänkin antaa kannustusta...

Saadun palautteen asiallisuus ja kehittävyys

Vastaajista 83 % koki saamansa palautteen usein tai melko usein asialliseksi ja kehittäväksi (ks. kuvio 20). Melko harvoin koki 12 %.

20. Miten usein saamasi palaute on ollut mielestäsi asiallista ja kehittävä?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Usein	14	33,33%					
2.	Melko usein	21	50,00%					
3.	Melko harvoin	5	11,90%					
4.	Harvoin	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	2	4,76%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 20. Opiskelijoiden kokemus saadun asiallisen ja kehittävän palautteen yleisyydestä.

Edellä esitetyn kysymyksen vastaukseen ei saatu yhtään perustelua/kommenttia.

Tasapuolinen kohtelu

Vastaajista 74 % koki opiskelijoiden tasapuolisen kohtelun toteutuvan hyvin tai melko hyvin (ks. kuvio 21). Melko huonosti tai huonosti toteutuvan vastasi 24 %.

21. Kuinka mielestäsi toteutuu opiskelijoiden tasapuolinen kohtelu?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvin	14	33,33%					
2.	Melko hyvin	17	40,48%					
3.	Melko huonosti	7	16,67%					
4.	Huonosti	3	7,14%					
5.	En osaa sanoa	1	2,38%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 21. Opiskelijoiden kokemus tasapuolisen kohtelun toteutumisesta.

Edellä esitetyn kysymyksen vastaukseen ei saatu yhtään perustelua/kommenttia.

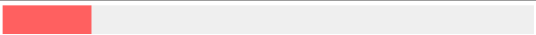

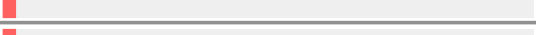
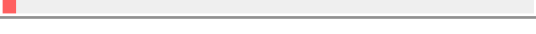
5.6 Opiskelijoiden kokemukset arvioinnista

Kysymyksillä haluttiin selvittää sitä, missä määrin opiskelijat tiedostavat käyttävänsä muiden opiskelijoiden suorituksia oman suoriutumisensa arvioinnissa sekä mikä on numeroarvioinnin koettu määrä ja merkitys opiskelijoille.

Osaamisen vertailu

Vastaajista 67 % vertaili osaamistaan ja tekemistään muihin usein tai melko usein (ks. kuvio 22). Melko harvoin tai harvoin niitä vertaili 31 %.

22. Miten usein vertaillet osaamistasi ja tekemistäsi muiden opiskelijoiden suorituksiin?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Usein	7	16,67%					
2.	Melko usein	21	50,00%					
3.	Melko harvoin	12	28,57%					
4.	Harvoin	1	2,38%					
5.	En osaa sanoa	1	2,38%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 22. Opiskelijoiden osaamisensa vertailu muiden suoritukseen.

Edellä esitetyn kysymyksen vastaukseen ei saatu yhtään perustelua/kommenttia.

Numeroarvioinnin määrä

Vastaajista 67 % koki numeroilla tapahtuvaa arviointia olevan sopivasti tai melko sopivasti (ks. kuvio 23). Melko vähän sitä koki olevan 21 % ja liian vähän 2 %.

23. Onko numeroilla tapahtuvaa arviointia mielestäsi?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Sopivasti	13	30,95%					
2.	Melko sopivasti	15	35,71%					
3.	Melko vähän	9	21,43%					
4.	Liian vähän	1	2,38%					
5.	En osaa sanoa	4	9,52%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 23. Opiskelijoiden näkemys numeroilla tapahtuvan arvioinnin määräs-
tä.

Edellä esitetyn kysymyksen vastaukseen ei saatu yhtään peruste-
lua/kommenttia.

Numeroarvioinnin merkitys

Vastaaajista 74 % koki numeroilla tapahtuvan arvioinnin tärkeänä tai melko tär-
keänä (ks. kuvio 24). Melko tarpeettomana koki 19 %.

24. Kuinka tärkeänä näet numeroarvosanat?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Tärkeänä	9	21,43%					
2.	Melko tärkeänä	22	52,38%					
3.	Melko tarpeettomana	8	19,05%					
4.	Tarpeettomana	0	0,00%					
5.	En osaa sanoa	3	7,14%					
	Yhteensä	42	100%					

KUVIO 24. Opiskelijoiden näkemys numeroilla tapahtuvan arvioinnin merki-
tyksestä.

Edellä esitetyn kysymyksen vastaukseen ei saatu yhtään peruste-
lua/kommenttia.

5.7 Opiskelun yleismotivaatio

Kysymyksillä haluttiin tiedustella opiskelijoiden tämän hetkistä opiskelumoti-
vaatiota sekä siinä mahdollisesti tapahtunutta muutosta syineen. Haluttiin

myös tietää, jos vastatun kyselyn perusteella opiskelijoille heräsi ajatuksia ja suoria kannanottoja siihen, mitkä asiat ovat eniten parantaneet tai huonontaneet motivaatiota opintojen aikana sekä miten voitaisiin parantaa nykyistä opetuksen toimintamallia.

Tämänhetkinen opiskelumotivaatio

Vastaajista 81 % piti opiskelumotivaatiotaan tällä hetkellä hyvänä tai melko hyvänä (ks. kuvio 25). Melko huonona tai huonona piti 17 %.

25. Millainen on opiskelumotivaatiosi tällä hetkellä?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Hyvä	17	40,48%					
2.	Melko hyvä	17	40,48%					
3.	Melko huono	5	11,90%					
4.	Huono	2	4,76%					
5.	En osaa sanoa	1	2,38%					
	Yhteensä	42	100%					

KUUVIO 25. Opiskelijoiden tuntemus tämän hetkisestä opiskelumotivaatiosta.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Motivaatio on ihan hyvä, aina ei vaan jaksa.
- No välillä ei ole motivaatiota mutta sit kun tulee eteen jotain kiinnostavaa niin silloin tekee mieli tehdä hommia.

Motivaatiomuutos opiskelussa

Vastaajista 17 % koki motivaationsa selvästi parantuneensa opiskelun aikana (ks. kuvio 26). Jonkin verran parantuneeksi koki 41 % ja samana pysyneeksi 34 %. Jonkin verran huonontuneeksi koki 7 % vastaajista.

26. Onko opiskelujesi aikana motivaatio parantunut vai huonontunut? Vastaa myös miksi.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Selvästi parantunut	7	17,07%	<div></div>				
2.	Jonkin verran parantunut	17	41,46%	<div></div>				
3.	Pysynyt samana	14	34,15%	<div></div>				
4.	Jonkin verran huonontunut	3	7,32%	<div></div>				
5.	Selvästi huonontunut	0	0,00%					
	Yhteensä	41	100%					

KUVIO 26. Opiskelijoiden motivaation muutos opiskelujen aikana.

Edellä esitetyn kysymyksen vastauksen perusteluna/kommenttina saatiin seuraavat vastaukset:

- Paperit on saatava!!
- Motivaatio on pysynyt melko samana kuin alussa, rakennusalalla on välillä mukavaa opiskella ja välillä ei.
- Vaihtelevaa.. välillä kiinnostaa ja tekee täysillä hommia mutta välillä meinaa olla motivaation kanssa ongelmia, koska meininki työmaalla niin laiskaa, että vaikea itsekkään saada aikaiseksi.
- Koko ajan tulee kiinnostusta enemmän tähän työhön.

Seuraavassa on vastauksia avoimiin, ilman valmiita vastaus vaihtoehtoja tehtyihin kysymyksiin. Kysymyksillä 27 ja 28 haluttiin saada selville asioita, jotka olivat parantaneet tai huonontaneet opiskelumotivaatiota. Viimeisenä kysymyksenä, kysymys 29, tiedusteltiin ideoita rakennusalan opetuksen kehittämiseksi yksikössä.

Pyydettyäessä luettelemaan asioita mitkä ovat parantaneet eniten opiskelumotivaatiota saatiin seuraavanlaiset vastaukset:

- Ryhmähenki.
- Ryhmähenki ja onnistumiset
- Raksa
- Ilmainen ruoka ja ilmainen kuntosali. Myös hyvä opettaja.
- Koulu kaverit.
- Mukavat luokkatoverit, kannustus työhön.
- Se kun pääsee työssäoppimaan.
- Reipas meininki.
- Haastavat ja mielenkiintoiset tehtävät.

- Työssäoppimis jaksot.
- Jotkin työtehtävät
- Kaverit ja hyväryhmähenki, positiivisen palautteen saaminen.
- Kaverit ja hyvä työilmapiiri.
- Parempi itsetunto, osaan sanoa mielipiteeni.
- Kaverit, mielenkiinto.
- Luokkakaverit.

Pyydettyäessä luettelemaan asioita mitkä ovat huonontaneet eniten opiskelumuotiivaatiota saatiin seuraavanlaiset vastaukset:

- Jos kuntosali on kiini. :)
- Kylmä keli.
- Valittaminen.
- Jotkut attoaineet ovat turhia.
- Luokkakavereiden laiskuus sekä opettajan huono opetus välillä.
- Turhauttavat työtehtävät, negatiivinen palaute tms.
- Atto aineet
- Terveys
- Väsymys

Kysyttäessä "Miten kehittäisit rakennusalan opetusta" saatiin seuraavanlaiset vastaukset:

- Vetäkää viikseen.
- Ekana vuonna jo toppia.
- En mitenkään.
- Ei parannettavaa.
- Opettaja voisi olla enemmän työssä mukana ja antaa ohjausta.
- Ei lisättävää.
- Opettajan pitäisi olla enemmän messissä ohjaamassa ja opettamassa. Omakotitalo alusta loppuun kolmen vuoden aikaa niin oppisi kaikki vaiheet.
- Enemmän positiivista palautetta.
- Moi pitää mennä.
- Kalustoa voisi uusia, jotkut aika vanhoja. Ehkä teorian tilalle vaan enemmän käytännön hommia.
- Uusisin laitteita ja tekisin enemmän töitä työmaalla/hallissa.
- Voisivat paremmin neuvoa ja antaa ohjeita.
- Teoria opettaja vaihtoon.

- Teoria opettaja vaihtoon.
- Enemmän työssäoppimista.
- Matematiikan pitäisi olla vaikeampaa että pärjäisi töissä. Työmaiden suunnittelua oppilaille.
- Opettaa asioita selkeämmin ja tarkemmin ja enemmän.

6 Yhteenveto, pohdinta ja johtopäätökset

6.1 Yhteenveto tutkimuksen eri osa-alueista

Tehdyn tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että selvä enemmistö opiskelijoista on varsin tyytyväisiä saamaansa opetukseen ja opetusmenetelmiin, mikä tulee mielestäni kokonaisuutena kautta linjan esille vastauksista. Jos vastaaja on kokenut kysytyn asian vastauksessaan hyvänä tai tärkeänä, voidaan katsoa, että sillä on positiivinen eli motivaatiota lisäävä vaikutus. Vaihtoehtokysymyksien avoimiin perustelu/kommentti kohtiin tuli vastauksia suhteellisen niukasti. Kehittämishankkeen tässä osiossa analysoidaan yhteenvetomaisesti kyselyn vastauksia, tehdään johtopäätöksiä ja mietitään kehittämiskohteita. Tämän osion kohtana 6.2 on vertailu maarakennuskoneen kuljettajille tehtyyn vastaavaan kyselyyn.

6.1.1 Koulutukseen hakeutuminen ja sen hyöty

Lähes kaikki vastasivat syyksi opintojen aloittamiseksi oman kiinnostuksen. Kiinnostuksen aiheuttaneita syitä ei tarkemmin kysytty. Vastauksissa ei näy kavereiden vaikutus millään muotoa, vaikka kyselyn muissa vastauksissa kaveripiirin merkitys korostuu. Saadut vastaukset kertovat ehkä opiskelijoiden asemasta päätöksenteossa hakeutua haluamiinsa opintoihin. Rakentaminen on alana tunnettu ja näkyvä sekä työllistäjänä merkittävä, mikä selittää myös suhteellisen hyvää alan tunnettuvuutta opiskelijoille.

Opiskelijoiden käsitys ja vertailupohja koulutuksen hyödyllisyydelle muodostuu alan tuntemisesta, joka osalla on jo kokemuksena yrityksissä tapahtuneesta työssäoppimisesta ja kesätöissä saaduista työkokemuksista. Kyselystä saadut vastaukset antavat kuvan, että opiskelijat kokevat opintojensa hyödyttävän tulevaisuutta työelämässä pääosin hyvin. Koettu hyöty kuvaa opiskelijoiden käsitystä siitä, että tehdäänkö koulussa opetuksellisesti oikeita ja hyödyllisiä

asioita jotka ovat työelämälähtöisiä. Opiskelua koskevissa tutkimuksissa on havaittu, että jos opiskelija näkee opittavan asian hyödyttävän tulevaisuutta, lisää se sisäistä motivaatiota oppimiseen enemmän kuin pelkkä arvosanojen tavoittelu.

6.1.2 Opiskelijoiden kokemukset fyysisestä toimintaympäristöstä

Tulosten perusteella toimintaympäristössä näyttäisi tyytymättömyyden aihetta esiintyvän eniten vallitsevan järjestyksen ja siisteyden osalla. Kommenteista käy ilmi, että se koskee nimenomaisesti koulun ulkopuolisia työmaita ja etenkin taukotilojen järjestystä, siisteyttä sekä myös kyseisten tilojen riittävyttä. Työmaatilojen osalta pitäisi käydä läpi niiden nykyinen kunto ja miettiä korjaus tai uusimisen tarve. Muutoinkin keinoja ja järjestelmiä taukotilojen sekä työmaan kunnossapitoon järjestyksen ja siisteyden osalta tulisi miettiä opettajien ja opiskelijoiden kesken yhteistuumin. Asiasta motivaationaalisen haasteen ja ongelman tekee se, että työhön liittyvistä tehtävistä siivoaminen ja järjestyksenpito on opiskelijoille epämieluisin.

Turvallisuuden, työskentelyrauhan sekä koneiden, laitteiden ja kaluston osalta tilanne näyttäisi olevan opiskelijoiden mielestä suhteellisen hyvällä tasolla. Ongelmana on lähinnä työvälineiden turvallinen ja toiminnallinen kunnossa pysyminen. Syinä huonoon kuntoon on usein huolimaton käyttö tai joskus jopa tahallinen särkeminen. Tämän tyyppiseen käytökseen tulee opettajan puuttua. Työskentelyrauha koettiin varsin hyväksi. Yleensä häiriökäyttäytymiseen on ollut syynä työryhmän liian suuri koko sekä ajoittainen tilan ahtauteen työsaleissa. Osa opiskelijoista saattaa kokea nämä ryhmäkokoon ja tila-ahauteen liittyvät tilanteet ahdistaviksi. Turvallisuus on rakentamisessa keskeistä ja haasteellista, ja siihen tuleekin panostaa kyselystä saadusta opiskelijoiden käsitystä kuvaavasta melko hyvästä tuloksesta huolimatta.

Edellä mainittuja työskentelyyn liittyviä asioita tulee pitää keskeisinä perusosaamisen alueina ja niissä esiintyviin ongelmiin ratkaisua voidaan lähteä hakemaan henkilökohtaisen vastuun kokemisen kautta. Työkaluina toiminnan

ohjaamisessa kannattaa hyödyntää erilaisia opiskelijoille selkeitä arviointiperusteita ja menetelmiä, unohtamatta palkitsemisen vaikutusta. Teorian mukaan ympäristöön ja olosuhteisiin liittyvät tekijät huonosti hoidettuina aiheuttavat tyytymättömyyttä ja vaikuttavat motivaatioon heikentävästi. Turvallinen ja aistien osalta häiriötön ympäristö on edellytys mm. flow-tilaan siirtymiselle.

6.1.3 Sosiaalisen ilmapiirin merkitys

Saaduista vastauksista kävi ilmi, että kaverit ja ryhmän sisäinen tila näyttäisivät olevan tärkeitä ja merkittäviä opiskelijoiden työskentelylle ja opinnoissa suoriutumiselle. Avoimiin perustelu/kommentti kohtiin saaduissa vastauksista ei kuitenkaan suoraan käynyt ilmi, oliko ryhmissä ongelmia tämän suhteen. Kyselyssä havaittu merkityksen tärkeys sekä vastausten yleinen positiivisuus antaa viitteitä ettei merkittäviä ongelmia ollut.

Kavereiden ja ryhmän merkitys korostaa myös opettajan roolia ryhmän ohjaajana. Asialla on merkitystä oppimiselle ja työskentelylle. Liika sosiaalisuus saattaa olla kuitenkin myös työskentelyä haittaava ja hidastava tekijä. Saadut tulokset kuitenkin muistuttavat, että opiskelijoiden sosiaaliset tuntemukset tulee huomioida ja hyödyntää opetusjärjestelyissä. Esimerkiksi oppimis- ja arviointilanteissa voitaisiin käyttää enemmän mm. erilaisia vertaistoimintamuotoja. Kaverit ovat monelle nuorelle yksi syy tulla kouluun ja joillekin jopa tärkein syy.

Sosiaalisuuteen liittyvät motiivit ovat evoluutioperustaisina tärkeitä myös oppimiselle. Sosiaaliselle käyttäytymiselle löytyy yksilön selviytymiseen liittyviä selityksiä. Tutkimusten mukaan luokkahengen merkitystä ajatellen yhteistoinnallisen toiminnan katsotaan lisäävän paremmin sisäistä motivaatiota kuin kilpailuun perustuva toiminta. Yhteenkuuluvuuden ja liittymistarpeiden kokeminen ovat yksilön perustarpeita.

6.1.4 Opetuksen menetelmien ja järjestelyjen merkitys

Saatujen tulosten perusteella käytetyt opetusmenetelmät koetaan pääosin hyvinä. Nykyisellään opetusmenetelmät pohjautuvat käytännön työskentelyyn, joka huipentuu näytön tekemiseen. Näyttö onkin tärkeä osoitus osaamisesta ja kehittämiskohteista opiskelijalle. Näyttö voi vastata yleiseen motivaatiokäsitukseen yksilön sisäisen motivaation vaatimuksesta tehtävien riittävästä haasteellisuudesta, sekä suoritusarvoteorian mukaiseen yksilön tarpeeseen osoittaa erinomaisuuttaan.

Asiakkaalle tekeminen koetaan voittopuolisesti tärkeänä. Se antaa yhdellä tapaa lisämerkityksen ja tärkeyden opiskelijan kokemukselle ja työskentelylle. Avoimiin perustelu/kommentti kohtiin saadut vastaukset viittaavat opiskelijan asiakaskokemuksen nostavan suoritustasoa. Opiskelijoiden kohtaamistilanteita asiakkaan kanssa tulisikin lisätä, esimerkiksi jo alkuneuvotteluissa ja suunnitteluvaiheessa. Teorian mukaan yksilö arvostaa toimintoja, joilla on merkitystä ja ovat mielekkäitä. Tehtävän kokeminen tärkeäksi ja tarpeelliseksi voi johtaa flow-tilaan.

Tulevaisuuden osaajan on entistä enemmän kyettävä vastuulliseen, itsenäiseen ja yrittäjämäiseen toimintaan. Opiskelijoita onkin jo heti alusta pitäen harjannutettava tiedonhankinnan taitoihin, jotka liittyvät työn suunnitteluun, tuotetietouteen ja työsuoritteiden tekemiseen. Koululla on tietokoneita opiskelijoilla käytettävissä tiedonhankintaan riittävästi, mutta koulun työmailla ei lainkaan, joten etenkin akuutti tiedonhankinta jää opettajan tehtäväksi ohjaustehtävän lisänä. Opiskelijoilla on paljon omia älypuhelimia, mutta niiden rajoitteena on tehoton käytettävyys. Harkittavana ratkaisuna voisi olla tietokoneen ja tulostimen hankkiminen opiskelijoiden käyttöön työmaalle, yksi kullekin ryhmälle. Yksilön halu hankkia tietoa itsenäisesti ja toimia itseohjautuvasti on sisäisesti motivoitunutta käytöstä. Käytöstä selittäviä tekijöitä ovat yksilön uteliaisuus, sisäistynyt itsensä kehittämisen tarve sekä pyrkimys riemun kokemuksiin uusien asioiden parissa.

Saatu vastuu ja työtehtävien vaativuus nähtiin tällä hetkellä olevan sopivalla, ei liiallisella tasolla. Johtopäätöksenä voisi ajatella, että vastuun ja vaativuu-

den kasvattaminen on jossain määrin mahdollista, tämä puolestaan voisi lisätä opiskelijoiden sitoutumista ja motivaatiota. Tutkimusten mukaan tehtävien riittävä haasteellisuus tyydyttää yksilön kasvuntarpeita. Mm. flow-tilan saavuttaminen edellyttää tehtävän vaativuuden osalta mukavuusalueen ylittämistä. Tehtäviin liittyvä sopiva vaativuus, valta ja vastuu vastaavat yksilön sisäisen motivaation tarpeisiin kuten päteminen, itsensä toteuttaminen ja itsenäisyys.

Valtaosa opiskelijoista kokee työskentelynsä melko usein monipuoliseksi ja kiinnostavaksi. Suurimalla osalla opiskelijoista on melko usein myös onnistumisen kokemuksia työskentelyssään. Tutkimuksissa on yleisesti todettu, että riittävän monipuoliset, vaihtelevat ja kiinnostavat tehtävät ovat edellytyksiä sisäisesti motivoituneelle toiminnalle. Sisäistä motivaatiota vahvistaa myös luottamus omiin kykyihin ja tehtävistä selviytymiseen sekä tehtävien suorittamisesta saatavat onnistumisen kokemukset.

Opiskelijoiden oppiminen perustuu asiakkaille tehtäviin työsuoritteisiin, joten työkohteiden hankintaan tulee panostaa siten, että opiskelijoille voidaan jatkossakin tarjota työtehtävät mahdollisimman monipuolisina ja kiinnostavina. Riittävä tarjonta varmistaa riittävän valinnan mahdollisuuden asiakastyökohteiksi. Oppimisen tulee jatkossakin perustua käytännön tehtävien kautta harjaantumiselle käsityöammattiin. Teoriaosuudetkin tulisi mahdollisuuksien mukaan kytkeä mahdollisimman kiinteästi käytännön tekemiseen jo havainnollisuuden ja mielekkyyden vuoksi.

6.1.5 Opiskelijoiden ohjaamiseen ja kohteluun liittyvät kokemukset

Henkilökohtaista ohjausta annetaan opiskelijoille olemassa olevien resurssien puitteissa. Opiskelijalle annetun ohjauksen määrä on verrannollinen ryhmässä olevien opiskelijoiden määrään. Ohjaamisessa tuleekin keskittyä oleellisiin asioihin ja tekemisen vaiheiden ”kriittisiin hetkiin”. Kehitettäviä asioita ohjauksen riittävydessä ovat lisäksi edellä mainitut vertaistoiminta, opiskelijoiden vastuutus ja itsenäinen tiedonhankinta.

Saatujen vastausten perusteella nuoret kokevat työskentelystään saamansa palautteen pääosin asialliseksi ja kehittäväksi. Positiivisen ja kannustavan palautteen antamisen merkitys motivoivana tekijänä tulisi muistaa päivittäisen kanssakäymisen yhteydessä. Palautteen tulisi olla kannustavaa ja onnistumisiin tähtäävää opiskelijan, lähtötilanne huomioiden. Opiskelijan toiminnan epäkohtia ja puutteita pitää tuoda esille haasteina ja kehittämiskohteina.

Opiskelijoiden tasapuolisen kohtelun tuntemuksissa tyytymättömyyttä esiintyy neljäsosalla vastaajilla. Vastanneiden ryhmien välillä näytti tuloksissa olevan tyytyväisyydessä jonkin verran eroja. Kaikkien tulisi olla saman vertaisessa asemassa siten, että mahdolliset eroavuudet kohtelussa pitäisi pystyä selittämään syineen perustellusti. Vastauksista ei käy ilmi koskeeko vastausten kannanotto tasapuolista kohtelua eri luokkien vai yksittäisten opiskelijoiden välillä. Vuosien varrella on opiskelijoilta tullut joskus kannanottoja epätasa-arvoisuuden kokemuksista koskien luokkien välisiä eroja. Asiaa selittää se, että kaikki ammattiaineet opettaa pääosin sama oma luokanvalvoja, joten ryhmien välisiä eroja luonnollisestikin löytyy. Samoin löytyy esimerkiksi toimintamallista johtuvia eroja mm työmaat töineen ovat erilaisia. Tasapuolinen kohtelu ryhmän sisällä on kuitenkin huomattavasti merkityksellisempää. Tasapuolisuuden ja reilun kohtelun kokeminen on eräitä motivaation perusedellytyksiä.

Annettu arviointi ja palaute palvelee parhaimmillaan opiskelijan sisäisen motivaation itsearvostuksen ja kasvun tarpeita. Tutkimukset osoittavat, että saatu palaute vaikuttaa jatkoon odotusarvoihin, mikä puolestaan vaikuttaa motivaatiotasoon uusiin tehtäviin ryhtyessä. Positiivinen palaute ja vahvistaminen lisää sisäistä motivaatiota ja negatiivinen vähentää. Kehittämiskohteet tulisi esittää informatiivisessa ja ohjaavassa muodossa, ja mieluiten opiskelijan omiin havaintoihin perustuvina. Ohjauksen vaikutus motivaatiota kasvattavana tekijänä on vähäinen, mutta sen puuttuminen vähentää sitä lisäten tyytymättömyyttä. Ohjaaminen liiallisena ja kontrolloivana vähentää sisäistä motivaatiota.

6.1.6 Opiskelijoiden kokemukset arvioinnista

Arvioivaa palautetta opiskelijat saavat tekemisestään päivittäin niin opettajalta, kuin myös muilta opiskelijoilta. Vertailu muiden opiskelijoiden suorituksiin on kyselyn perusteella huomattavan yleistä oman osaamisen arvioinnissa. Käytännössä selvimmin se näkyy 1. luokan harkkomuurausharjoitteessa, jossa jokainen opiskelija tekee oman samanlaisen harjoitustyön. Vertailu ilmenee muiden tekemisen seurailuna ja töiden tutkimisena ja mittailuna.

Numeroarviointi nähdään tulosten perusteella pääosin tärkeänä. Opiskelijoilta ei saatu yhtään arviointiin liittyvää sanallista perustelua tai kommenttia. Osa kokee numeroarvioinnin tärkeyden ehkä syynä sekä tavoiteltavana palkintona ponnistelulle ja osa informatiivisena tietona osaamisesta. Numeroarviointi voi kertoa osaamisen tasosta opiskelijalle jollain tapaa havainnollisemmin kuin pelkkä sanallinen arviointi. Nykyisestä 1-3 arviointiasteikosta on tullut jonkin verran palautetta etenkin näyttöjen arvioinnin yhteydessä arvosanasta päätettäessä niin opiskelijoilta, kuin työssäoppimisen yhteydessä työpaikkaohjaajiltakin. Sitä on verrattu entiseen 1-5 arviointiasteikkoon, jota on pidetty parempana. Tehdyn kyselyn mukaan arvioinnilla on merkitystä opiskelijalle, joten sitä kannattaa käyttää työkaluna arvioinnissa ja palautteen annossa arviointikriteereihin perustuen.

Itsesäätelyteorian mukaan itsetarkkailun avulla saatu tieto antaa edellytykset asettaa realistisia tavoitteita ja arvioida etenemistä tavoitteisiin. Suorituksiaan tarkkaileva yksilö ponnistelee ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa tavoitteiden saavuttamiseksi. Numeroarviointi nähdään yleisesti teorioiden motivoimismielessä pääasiassa ulkoisena palkkiona.

6.1.7 Opiskelumotivaatio ja siihen vaikuttaneet tekijät

Opiskelijoiden motivaatio opiskeluun näyttäisi olevan selvästi pääosin tällä hetkellä hyvällä tasolla. Myöskin opiskelun aikainen mahdollinen motivaatio-

tiomuutos on vastausten perusteella tapahtunut pääosin parantuneeseen suuntaan.

Kysyttäessä eniten opiskelumotivaatiota parantaneita sekä huonontaneita asioita tuli parantaneita tekijöitä määrällisesti kaksinkertainen määrä (16 kpl) verrattuna huonontaneisiin tekijöihin (9 kpl). Puolessa vastauksista (8/16 kpl) eniten motivaatiota parantaneina asioina mainittiin kaverit ja ryhmänhenki. Eniten opiskelumotivaatiota huonontaneista asioista vain 2/9 vastauksesta liittyi ammattiaineiden tunteihin kritiikin kohdistuessa eniten muihin taustatekijöihin.

Kehittämiskohteita kysyttäessä saatiin vastauksia 17 kpl. Joitain kommentteja tuli saadun ohjauksen vähäisestä määrästä. Kommentteja tuli myös käytännön työskentelyn lisäämisen puolesta ja kielteisestä suhtautumisesta teoriaan. Erittäin hyvänä tulleet ideana voidaan pitää kommenttia opiskelijoiden ottamisesta selkeämmin mukaan työmaiden toiminnan suunnitteluvaiheisiin kuten töiden ja työmaan järjestelyjä ja kunnossapitoa koskien. Näin opiskelijat kokiivat motivoivaa ja sitouttavaa vaikuttamisen mahdollisuutta. Tähän asti opiskelijat ovat suunnitelleet pääasiassa työtään ja työskentelyään.

6.2 Vertailu maarakennuskoneen kuljettajien kyselyn vastauksiin

Aikuisopiston maarakennuskoneen kuljettajille tehtiin Jarno Ruhalan toimesta saman sisältöinen kysely. Kyselyssä oli vain yksittäisiä eriäviä kysymyksiä, koska haluttiin, että ne olisivat mahdollisimman hyvin vertailukelpoisia. Perustelut/kommentit kohtiin sekä viimeisiin kysymyksiin jotka olivat avoimia, aikuisopiskelijat vastasivat määrällisesti jonkin verran aktiivisemmin. Aikuisilta saaduissa vastauksissa ei ollut isoja poikkeavuuksia nuorten talonrakentajien vastauksiin. Kuitenkin joitain yksittäisiä eroja tietyissä kohdin löytyy. Niitä tässä käyn läpikäyn.

Oppilaitoksen tilojen ja työmaiden siisteyden ja järjestyksen toteutumisen aikuiset kokevat paremmaksi, vaikka oletus on, että he ovat kriittisempiä kysei-

siin asioihin. Toisaalta he ovat todennäköisesti oma-aloitteisempia ympäristönsä järjestyksen pitoon sekä kokevat vastuullisuutensa asiassa paremmin. Hyväksi tai melko hyväksi nuorista asian toteutumisen koki 69 % ja huonoksi tai melko huonoksi 26 %. Aikuisilla vastaavat luvut olivat 95 % ja 5 %. Vertailu vahvistaa kyselyssä saatua käsitystä, että nuorten puolella asiaan tulee panostaa enemmän.

Oppilaitoksen tiloissa ja työmailla toteutuvan työturvallisuuden kokemisessa eroa syntyy seuraavanlaisesti. Hyvin tai melko hyvin kokee nuorista työturvallisuuden toteutuvan 90 %, ja melko huonosti tai huonosti 10 %. Aikuiset kokevat ympäristönsä turvallisemmaksi luvuin 100 % ja 0 %. Ero kasvaa selvemmäksi, kun tarkastellaan hyvin vastausten prosenttiosuuksia, joka nuorilla on 31 % ja aikuisilla 58%. Eroa voivat selittää työtehtävissä ja työympäristöissä olevilla eroilla. Turvallisuus on keskeisin asia rakentamisessa, joten sen seuranta pitää olla jatkuvaa korjaavien ja parantavien toimenpiteiden tekemiseksi.

Kysyttäessä mielipidettä työskentelyrauhan toteutumisesta hyvin tai melko hyvin nuorista koki sen toteutuvan 86 % ja melko huonosti tai huonosti 12 %. Aikuisilla vastaavat luvut olivat 97 % ja 3 %. Eroa voivat selittää aikuisuuden ja nuoruuden väliset erot käyttäytymisessä. Nuorten perustelut/kommentit vastauksissa oli viitteitä häiriökäyttäytymisistä.

Koneiden, laitteiden ja kaluston osalta hyvänä tai melko hyvänä nuorista tilanteen koki 93 % ja melko huonona tai huonona 7 %. Aikuisilla vastaavat luvut olivat 84 % ja 13 %.

Kavereiden merkityksen opiskelumotivaatiolle tärkeänä tai melko tärkeänä koki nuorista 88 % ja vähemmän tärkeänä tai ei lainkaan tärkeänä 7 %. Aikuisilla vastaavat luvut olivat 74 % ja 24 %. Vastausten tulokset kertovat kavereiden tärkeämmästä merkityksestä nuorille. Ryhmähengen ja opiskeluilmapiiirin tärkeyden merkitystä kysyttäessä aikuisryhmä koki puolestaan sen jonkin verran tärkeämmäksi kuin nuoret.

Tasapuolisen kohtelun nuorista koki toteutuvan hyvin tai melko hyvin 74 % ja melko huonosti tai huonosti 24 %. Aikuisten vastaavat luvut olivat 95 % ja 5

%. Eroa tuloksissa voi selittää, että nuorille tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden kokeminen olisi tärkeämpää kuin aikuisikäisille ja näin odotukset sekä herkkyys siinä suhteessa olisivat suuremmat.

Numeroarvioinnin määrää ja tärkeyttä kysyttäessä sillä näyttäisi olevan nuorille enemmän merkitystä. Nuori saattaa tarvita arviointia ja palautetta yleensäkin enemmän kyetäkseen muodostamaan itselleen kuvan omasta osaamisestaan.

Tämän hetkistä motivaatiotasoa tiedusteltaessa aikuiset kokivat sen nuoria paremmaksi. Opiskelun aikana tapahtuneen motivaatiomuutoksen suuntaa kysyttäessä puolestaan nuorista suurempi osuus koki sen muuttuneen parempaan suuntaan opintojen aikana kuin aikuisista.

Eniten opiskelumotivaatiota lisänneitä asioita kysyttäessä nuorilla valtaosa vastauksista (8/16) oli kavereihin ja ryhmähenkeen liittyviä. Aikuisten vastauksissa selvästi eniten (11/18) opiskelumotivaatiota lisännyt asia oli käytännön töiden tekeminen. Tässäkin kohtaa tuli selvästi esille kavereiden tärkeys ja merkitys nuorille.

6.3 Loppupohdinta

Suuria muutospaineita ammattiaineiden opetuksen toimintamalliin ei näytä saatujen vastausten valossa olevan. Opiskelijoiden motivaatiotaso näyttäisi olevan melko hyvällä mallilla. Nykyisestä opetuksen toteutustavasta löytyy paljon tekijöitä, joilla katsotaan olevan merkitystä sisäisen motivaation synnylle. Se on oppimismotivaatiotasosta paras ja tavoiteltavin. Itse opintojen toteutustapaan ja toimintamalliin liittyvää negatiivista palautetta kyselyyn vastauksista ei tullut lainkaan. Tekemällä oppiminen näyttää olevan opiskelijoiden toive ja jopa sen lisääminen sen nykyisestä runsaasta määrästä huolimatta. Opiskelijoiden tyytyväisyydestä ja motivoivasta toimintamallista huolimatta kehittämiskohteita kuitenkin on, kuten kyselyssäkin tuli ilmi.

Yhteenvedona keskeisimmät kyselyssä esille tulleet motivaatioon vaikuttavat, huomioitavat ja kehitettävät asiat ovat tiivistetysti:

- Opitaan jatkossakin ”oikeiden töiden” ts. käytännön töiden kautta, joissa on opiskelijoille näkyvä asiakas.
- Tarjotaan opiskelijalle sitouttavasti enemmän vastuuta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia työskentelyssään ja toimintaympäristössään.
- Kiinnitetään huomiota ja mietitään parannuksia toimintaympäristöjen siisteyteen, järjestykseen ja kunnossapitoon sekä laitteiden ja välineiden turvallisuuteen ja toimintakuntoon.
- Etsitään ja hyödynnetään kaikkia käytettävissä olevia ohjaukseen soveltuvia resursseja ja kannustetaan oma-aloitteisuuteen.
- Käytetään opiskelijalle selkeitä palautteenanto- ja arviointikeinoja toiminnan ohjaamiseksi positiivisessa hengessä.
- Tiedostetaan, huomioidaan ja hyödynnetään toiminnallisesti opiskelijoiden kaveripiirin ja ryhmähengen merkitys.
- Annetaan opiskelijoille kokemus tasapuolisesta kohtelusta.

Koen onnistuneeni opinnäytetyön aiheen valinnassa samoin kuin myös työn yhteydessä tapahtuneessa omassa oppimisprosessissanikin. Koin aiheen mielluisaksi ja olin suhteellisen motivoitunut työskentelyyn opinnäytetyön parissa, koska se kytkeytyi niin konkreettisen hyödyllisesti arkityöhöni. Tekemisprosessin aikana lähdeaineiston ja pohdintojen myötä aihealue tuli tutummaksi. Samanaikaisesti oli myös mahdollisuus tehdä asiasta tulkintoja ja havaintoja arjen opetustyössäni käytännön tasolla. Positiivinen lisä tekemisessä oli aikataulullisesti samanaikaisesti etenevät kehittämishankkeet Jarnon kanssa sekä kyselyn tekemiseksi pidetyt yhteiset pohdinnat. Opinnäytetyöprosessin

koen antaneen minulle lisää valmiuksia ja kehittäneen käytännön toimintaani opettajana.

Opiskelijan opiskelumotivaatiolle on tärkeää, että henkilökohtaiset ominaisuudet ja tarpeet huomioidaan. Ohjauksessa tulee huomioida opiskelijan mahdolliset henkilökohtaiset rajoitteet, mutta toisaalta antaa myös mahdollisuus kasvaa itsenäiseen työskentelyyn pystyväksi ammattilaiseksi turhia rajoja asettamatta. Parhaan palkkion ja mielihyvän ja onnistumisestaan opettajalle tuo motivoitunut ja kehittyvä oppija: motivaatio on tarttuvaa puolin ja toisin!

Lähteet

Byman, R. 2002. Voiko motivaatiota opettaa? Teoksessa Luovuutta, motivaatiota, tunteita: Opetuksen tutkimuksen uusia suuntia. Toim. Kansanen, P. & Uusikylä, K. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-kustannus

Harisalo, R. & Keski-Petäjä, T. & Talkkari, A. 2003. Otin kynän kynsihini: Ohjeita tutkimuksen tekijöille. Tampere: Tampereen yliopisto, Juvenes Print

Hirsijärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.

Järvilehto, L. 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Jyväskylä: PS-kustannus

Kauppila, R. 2003. Opi ja opeta tehokkaasti: Psyykkinen valmennus oppimisen tukena. Jyväskylä: PS-kustannus

Opetushallitus. 2009. Rakennusalan perustutkinto 2009, ammatillisen perustutkinnon perusteet.

Peltonen, M. & Ruohotie, P. 1987. Motivaatio: menetelmiä työhalun parantamiseksi. Aavaranta-sarja. Keuruu: Otava

Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Edita

Salmela-Aro, K. & Nurmi, J-E. 2005. Modernin motivaatiopsykologian perusta ja käsitteet. Teoksessa Mikä meitä liikuttaa: modernin motivaatiopsykologian perusteet. Toim. Salmela-Aro, K & Nurmi, J-E. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Stenberg, K. 2011. Riittävän hyvä opettaja. Jyväskylä: PS-kustannus

Uusitalo, H. 2001. Tiede, tutkimus ja tutkielma: Johdatus tutkielman maailmaan. Juva: WSOY

Viitala, R. 2003. Henkilöstöjohtaminen. Helsinki: Edita

www.finlex.fi, viitattu 24.1.2015

www.minedu.fi, viitattu 24.1.2015

www.oph.fi, viitattu 24.1.2015

Liitteet

Liite 1. Opiskelijakyselyssä käytetty lomake.

1. Mikä oli tärkein syy rakennusalan opintojesi aloittamiseen?

- ☐ Oma kiinnostus rakennusalaan
- ☐ Aikaisempi kokemus rakentamisesta
- ☐ Kaverit suosittelivat
- ☐ Vanhemmat suosittelivat
- ☐ Opinto-ohjaaja suositteli
- ☐ Jokin muu, mikä? _____

2. Kuinka hyvin tunsit rakennusalan työtehtäviä ennen opintojasi?

- ☐ Hyvin
- ☐ Melko hyvin
- ☐ Melko huonosti
- ☐ Huonosti
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

3. Miten hyvin mielestäsi opintosi antavat valmiuksia ja hyödyttävät tulevaa työuraasi?

- ☐ Hyvin
- ☐ Melko hyvin
- ☐ Melko huonosti
- ☐ Huonosti
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

4. Miten oppilaitoksen tiloissa ja työmailla toteutuu siisteys ja järjestyks?

- ☐ Hyvin
- ☐ Melko hyvin
- ☐ Melko huonosti

- ☐ Huonosti
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

5. Miten oppilaitoksen tiloissa ja työmailla toteutuu työturvallisuus?

- ☐ Hyvin
- ☐ Melko hyvin
- ☐ Melko huonosti
- ☐ Huonosti
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

**6. Miten mielestäsi oppilaitoksen tiloissa ja työmailla toteutuu työs-
kentelyrauha?**

- ☐ Hyvin
- ☐ Melko hyvin
- ☐ Melko huonosti
- ☐ Huonosti
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

**7. Millainen on mielestäsi tilanne koneiden, laitteiden ja kaluston
osalta oppilaitoksessa?**

- ☐ Hyvä
- ☐ Melko hyvä
- ☐ Melko huono
- ☐ Huono
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

8. Kuinka tärkeänä näet kavereiden vaikutuksen opiskelumotivaatioon?

- ☐ Tärkeänä
- ☐ Melko tärkeänä
- ☐ Vähemmän tärkeänä
- ☐ Ei lainkaan tärkeänä
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

9. Kuinka tärkeänä näet luokan ryhmähengen ja opiskeluilmapiirin merkityksen opintojen aikana?

- ☐ Tärkeänä
- ☐ Melko tärkeänä
- ☐ Vähemmän tärkeänä
- ☐ Ei lainkaan tärkeänä
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

10. Millaisena koet opetusmenetelmät (teoria, käytäntö) ammattiaineiden opetuksessa?

- ☐ Hyvinä
- ☐ Melko hyvinä
- ☐ Melko huonoina
- ☐ Huonoina
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

11. Millaisena asiana koet näyttöjen tekemisen opinnoissasi?

- ☐ Hyvinä
- ☐ Melko hyvinä
- ☐ Melko huonona
- ☐ Huonona

☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

12. Kuinka tärkeänä koet, että tekemälläsi työllä on asiakas?

- ☐ Tärkeänä
☐ Melko tärkeänä
☐ Vähemmän tärkeänä
☐ Ei lainkaan tärkeänä
☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

13. Millaisena asiana koet kun joudut itse hankkimaan työssä tarvitsemaasi tietoa? (Esim. internetin avulla)

- ☐ Tärkeänä
☐ Melko tärkeänä
☐ Vähemmän tärkeänä
☐ Ei lainkaan tärkeänä
☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

14. Minkä verran olet mielestäsi saanut vastuuta omassa työskentelyssäsi?

- ☐ Liikaa
☐ Sopivasti
☐ Liian vähän
☐ Vähän
☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

15. Miten vaativia ovat saamasi työtehtävät yleensä olleet?

- ☐ Liian vaativia
- ☐ Sopivia
- ☐ Liian helppoja
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

16. Miten usein koet työskentelysi monipuoliseksi ja kiinnostavaksi?

- ☐ Usein
- ☐ Melko usein
- ☐ Melko harvoin
- ☐ Harvoin
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

17. Miten usein koet onnistuvasi työskentelyssäsi?

- ☐ Usein
- ☐ Melko usein
- ☐ Melko harvoin
- ☐ Harvoin
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

18. Missä määrin olet mielestäsi saanut henkilökohtaista ohjausta?

- ☐ Sopivasti
- ☐ Melko sopivasti
- ☐ Melko vähän
- ☐ Liian vähän
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

19. Kuinka paljon olet saanut työskentelystäsi kannustusta?

- ☐ Sopivasti
- ☐ Melko sopivasti
- ☐ Melko vähän
- ☐ Vähän
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

20. Miten usein saamasi palaute on ollut mielestäsi asiallista ja kehittäväää?

- ☐ Usein
- ☐ Melko usein
- ☐ Melko harvoin
- ☐ Harvoin
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

21. Kuinka mielestäsi toteutuu opiskelijoiden tasapuolinen kohtelu?

- ☐ Hyvin
- ☐ Melko hyvin
- ☐ Melko huonosti
- ☐ Huonosti
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

22. Miten usein vertaillet osaamistasi ja tekemistäsi muiden opiskelijoiden suorituksiin?

- ☐ Usein
- ☐ Melko usein

- ☐ Melko harvoin
- ☐ Harvoin
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

23. Onko numeroilla tapahtuvaa arviointia mielestäsi?

- ☐ Sopivasti
- ☐ Melko sopivasti
- ☐ Melko vähän
- ☐ Liian vähän
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

24. Kuinka tärkeänä näet numeroarvosanat?

- ☐ Tärkeänä
- ☐ Melko tärkeänä
- ☐ Melko tarpeettomana
- ☐ Tarpeettomana
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

25. Millainen on opiskelumotivaatiosi tällä hetkellä?

- ☐ Hyvä
- ☐ Melko hyvä
- ☐ Melko huono
- ☐ Huono
- ☐ En osaa sanoa

Perustelut / kommentit: _____

**26. Onko opiskelujesi aikana motivaatio parantunut vai huonontunut?
Vastaa myös miksi.**

- ☐ Selvästi parantunut
- ☐ Jonkin verran parantunut
- ☐ Pysynyt samana
- ☐ Jonkin verran huonontunut
- ☐ Selvästi huonontunut

Perustelut / kommentit: _____

27. Luettele asioita mitkä ovat parantaneet eniten opiskelumotivaatiotasi?

28. Luettele asioita mitkä ovat huonontaneet eniten opiskelumotivaatiotasi?

29. Miten kehittäisit rakennusalan opetusta?
